

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre ..... 24 korona.
Egy hónap ..... 2 korona.

VIDÉKEN:

Egy évre ..... 28 korona.
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

4-karabos petit sor egyszer 20 fill.
minden következőnél 16 fillér.

Nyiltér sorra 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.

József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 101.

Arad, 1906.

FELKÖLCSÖNÖZTŐ:
STAUBER JOSEF.

Vasárnap, május 20.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vesérelkek: A földmunka kérdése.
- Kossuth a hegyaljai metéresről.
- A kifosztott püspök.
- A tulipán és Szemere Miklós.
- Hat hónap egy lopott kasszáért.
- A képviselőjelölt ur.
- A nyári színház újdonásai.
- Öngyilkosok között.
- Kossuth az aradi mandátumról.
- Tulipán-pörök.
- Gyilkosság bubonából.
- Boitány a Szabadság-téren.
- Egy aradi tanár bűnpöröl.
- Szendrey és Maribázy budapesti színház-
gatók.
- Nyaralás előtt.
- As alkirály és Berger Salamon.
- Féleszer kiránduló Aradon.
- Vihar egy kinevezés körül.
- Egy hírhedt kalandor.
- Csarnok: A hontalan lélek. Irta: Nyáry A. br.

A földmunka kérdése.

Arad, május 19

Az egyszeri napszámos az ásójára támaszkodva, így adta föl egykor a vele faggatózó irástudónak a szót: „Mondja meg hát az ur, mi a nehéz?” A feleletet is maga adta meg rá: „A föld nehéz uram, a föld.” Tiszta dolog, hogy amilyen nehéz a földmunka, ép oly nehéz annak erkölcsi vonatkozása, a földnek, vagyis helyesebben a mezőgazdasági munkának a kérdése. Év-ről-évre fenyegetőbb alakban lépnek előtérbe azok az ellentétek, melyek a földmunka kereslete és kínálata között ter-

mészetszerűleg fenforognak és a melyek most már, hogy a szociális forradalom anarchikus irányzata azokat robbantó eszközül használja, országos veszedelemmé fajultak. Nagyon természetes, hogy első sorban a földbirtokos osztályra hárul a feladat, a mezőgazdasági érdekeket oly súlyosan érintő ezen ellentéteket — ha nem is teljesen megoldani — de legalább az adott körülmények között elviselhetővé tenni addig, a míg a mezőgazdasági viszonyok természetes kialakulása azokat elsimitja.

Az Aradi Gazdasági Egyesület is — hivatásának helyes fölismerésében — egyik sürgősebb feladatául tüzte ki a munkáskérdés megoldását és azt oly formán vonta ügykörébe, hogy kebelében munkáspártoló egyesületet kreált, mely e hó 13-án tartotta meg alakuló gyűlését. Az elnöki megnyitó programszerű fejtegetéseiből konstatalhatjuk, hogy a birtokosság védekezése a tulajdosok ellen nem megtorló intézkedésekben fog állani, hanem azon okok orvoslásában, melyek a munkásokat a munkaadóktól eltérítik.

Ezen orvoslatok közt foglaltatnak a munkások nevelése, a katonaköteles legények házassága, a téli keresetforrások, a jogi tanács, munkaközvetítés, békeszerzés stb. Kétségtelen, hogy e remediumok legtöbbje egyszerűzetet és kitartással kezelve, jótékonyan hatnának a munkáskérdés szerelenségeire és enyhítenék azokat, de egyelőre nagyobbbrészt csak az intézkedések

erkölcsi irányzatáról, semmint azoknak hatékonyaságáról tanuskodnak.

Egyesek, p. o. a fogyasztási cikkek jó és olcsó beszerzése, már ki voltak próbálva és ép oly keveset használtak a munkásoknak, mint a mennyit ártottak a forgalom természetes folyamának. Egy másikat, a katonaköteles legények házasságát, már agyoncsapta egy agrárius vezéralak: Széll Kálmán, a midőn mint belügyminiszter a házasságkötésben akadályozott katonaköteles legények apáira nézve elrendelte, hogy az esetben, ha türik fiaik családi együttélését jegyeseikkel, fosztassanak meg gyámi tisztüktől s a fiuk idegen gyámság alá helyeztessenek. Ez a rendelet ma sincs visszavonva, de reméljük, hogy a munkáspártoló egyesület további akciója nem abban fog állani, hogy e nevezett rendelet kiegészítéseképen a családi együttélés helyett, melynek törvényes formáját a militarizmus akadályozza, a rendőri felügyelet alá helyezett nyilvános prostitúciót szervezi faluhelyt is, hanem inkább abban, hogy módját ejti annak, miszerint a legényt, ha fölserdült, ne akadályozzák katonai szabályok a törvényes házasságok kötésében, mert még mindig jobb, ha a csatában elhullott katona után özvegyek és árvák maradnak, mint sem . . . . Igen is, ha megtudja a munkáspártoló egyesület az osztrák hadügyminisztert akadályozni abban a nemzetirtó munkájában, mely tiltó rendeleteivel a föld népének legerőteljesebb sarjadzását

A hétről.

Fehérruhás leány a beiktatásról.

A beiktató be szép volt, ó be szép!
Diszkapu alá ment, mind a ki csak ép.
Kiben lelkesültség szikrája honol,
S a kinek a napfény: főispán-mosoly.
Heringként szorong a diszkapu alatt,
Koronákat ér ott minden talpat;
Ha szemébe hull is kocsipor, szemét,
Baudériumtól se félti tyukszemét;
S patáik alatt ha ott veszni talál,
Az lenne a legszebb vértanu-halál.
És állja a nap-hő, és nyeli a port
Diszkapu alatt egy maroknyi csoport.
Mint fejének jöttét inséges család:
Üdvözlik az új kor feslő hajnalát.
Évezik a boldog, törvényes jelent,
Gyalázzák a multat, rosszat, becstelent;
„Hej, nehéz is volt ám ezt kiküzdenünk,
Be sokat szenvedtünk, míg egyszer letűnt!”
Elűztük, kik ellen vívtuk a tusát:
Husos lábosoknak sok kanalasát!
És a ki ezt mondja, tudjátok-e ki?
— A Krisztótyák közt a legszebb Mubi.

Ó be szép; be kár, hogy egy napig se tart!
A merre csak nézünk: dolmány, mente, kard.
Párducoknak bőre egyik-másikán,
Hősök fringijája függ Nemess Zsigán.
Kiki diszmagyarba, — érzik az okát,
A szegényen posztó, gazdagon brokát.
Diszmagyar egy ifju, bajusza se hajt,
Vármegyei prakszi — nem is látni rajt.
Diszmagyarba Mahler Gyurka, — schau e' her,
So jung, sizte, und schon Abgeordneter!
Végignézni mindet, ó be élvezet,
De kár, hogy viselni oly ritkán lehet!
Installációt rut, hétköznapi követ,
Le kell tenni mentét, kardkötő övet,
Nagy napok emlékin álmodik megint,
S harcot vinak rajta: moly s a naftalin.

Ó de nyelvem milyen messze elhaladt!
Vegyük újra fel az ejtett fonalat.
Itt volt s nem volt semmi mágnás látszata:
Gróf Károlyi Pista, a demokrata.
Hangja zengő, kedves, mint gordonka hur,
Főlköszöntőt is mond: így beszél egy ur!
Polgár-emberekkel vidáman kezel,
Hiszed-e már, nép, hogy új kort kezdesz el?..
Velünk egy üvegből pohárba tölt,
S mily szerény: aszongya, hogy csak „önjeölt!”
Mintha nem tudná s nem tudnák mindenütti:

Amlóta új kor verőfénye sűt,
S koalizált széra jár, forog a föld:
Mihelyt gróf az ember, már nem önjelölt!

S majd elfeledkezék, né, Isten bizony:
Aki a legfőbb volt a beiktatón:
Az új főispánról . . . — Egyszerű, szerény,
Félve lépeget a közélet terén;
Szinte megijeszti a nagy diadal,
Nem is oly hibája, hogy oly fiatal.
Ugy látszik, a tettvágy benn ég szerfelett,
S ha Barabás rajt' lesz, népszerű lehet,
Közéletismerésnek elnyeri díját,
S elnézik korát és — a monokliját.

Diszkapun a tölgynek lombja fonnyadoz,
A beiktatónak vége, — jaj, be rossz!
Lengő lobogókat esthomály lepi,
S szertefoszlik minden, a mi ünnepi.
A lelkesedés is pihenőt sohaj,
Főispán is elmegy, kastélyába hajt.
Kastélyába hajt, — de ott alig pihen,
Íróasztalához ül le iziben.
A pihenőjének vége, oda már,
Íróasztalánál sürgős dolga vár,
E'ső szabad percet is közügy zavar:
Egy doktort ki kell neveznie hamar . . .

Forgács.

lehetetlenné teszi és az erkölcsstelenséget a nád- és sárkunynók népébe is beoltja, akkor oly hazafias és áldásos munkát végzett, mely egymagában is a legnagyobb elismerésre érdemesíti vállalkozásait.

Van azonban két olyan pontja a programnak, a mely — komoly és gyakorlatias megvalósítás esetén — a munkások megélhetési feltételeit is előnyösen befolyásolhatná, sőt végeredményében magának a munkáskérdésnek végleges megoldásához vezetne. Ez a *téli keresetforrásokról* való gondoskodás és a *munkaközvetítés*. Tulajdonképpen mind a két intézkedésnek egy a célja, a munkásnak *állandó* munkával leendő ellátása, a mit — ha megvalósított a munkáspártoló egyesület — körülbelül elvégezte munkája súlyosabb részét. Mert annyi bizonyos, hogy — legalább nálunk Magyarországon — a mezői munkáskérdés nehézsége éppen abban áll, hogy a munkának tömegesebb keresete az évnek csupán egy igen rövid szakára esik, az aratás idejére, s ha ekkor nem szerzi meg az év legnagyobb részére kenyerét, felkopik az állás az éhínségnek van kitéve, mely előbb-utóbb kivándorlásra, vagy más keresetre kényszeríti. A rendszeresen és tervszerűen vezetett munkaközvetítés sokat segíthetne a bajon, de egészen nem orvosolhatná; ezt csak a gazdaságok intenzívebb, különösen a *mezőgazdasági iparra* fektetett berendezése és megfelelő feles- és kisbérletek nyújtása által lehetne elérni.

Ha egyszer a mezőgazdasági kultúra oda fog fejlődni, hogy egy-egy latifundium az állandó keresetnek és foglalkoztatásnak oly forrásává alakul, hogy mellette és körülé annyi munkás élhet, a mennyi az aratás és egyéb sürgős munkák elvégzésére elegendő, akkor annak a birtokosnak nem kell a népbolondítók romboló befolyásától félnie s attól remegnie, hogy éppen aratáskor hagyják cserbe azt a birtokost és — földet, mely egész éven át állandóan táplálta őket. Ehhez sok jóakarát, emberszeretet és céltudatos

kitartás kell ugyan, de mivel mindezeket a mi szűkebb hazánk birtokosainak legnagyobb részénél föltételezzük, nem tartjuk lehetetlenné, hogy a munkáskérdésnek a humanitás bázisára fektetett megoldási módozatában sikert arassanak.

Kossuth a hegyaljai motorosról.

(Ankét a minisztériumban.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 19.

A helyi érdekű vasutaknak a város területére való bejőhetése ügyében — mint tegnap megtörtént — Kossuth Ferenc kereskedelmiügyi miniszter elhatározta, hogy mielőtt a kérdést megfontolás tárgyává tenné, ankétet hív össze.

A miniszternek az ankétára vonatkozó leirata ma érkezett a városhoz. A leiratban a miniszter kilátásba helyezi az ügy *kedvező elintézését* mert azt a benyomást nyerte, hogy Aradváros közforgalmi, ipar és kereskedelmi viszonyain sokat lendítene a motorosvasutak bejövetele.

Az ankétot május hó 29-ére tünteti ki a miniszter és erre a város törvényhatóságán kívül az aradi kereskedelmi és iparkamarát, valamint az érdekelt vasutak igazgatóságát is meghívta.

A május hó 15-iki kelettel elűtött miniszteri leirat, amelyet *Szterényi József* kereskedelmiügyi államtitkár írt alá, a következőképen hangzik:

Arad szab. kir. város több polgára részéről még hivatali lődömböz az a kérelem intézve, hogy Arad szab. kir. város határában lévő és létesítendő összes helyi érdekű motorosvasutaknak, így az aradi és csanádi egyesült vasutaknak, végül a tervbe vett mezőkovácsházi és nagyvarjasi vonalaknak Arad szab. kir. város belterületére leendő bevezetése engedélyeztessék.

Arad szab. kir. város helyi közlekedésének rendezésére és a helyi érdekű vasutak motoros üzemű vonalainak Arad város belterületére leendő vezetésével, úgy általános forgalmi, közgazdasági és kereskedelmi szempontokból, mint Arad szab. kir. város közönségének érdekei szempontjából, a magam részéről is kiváló

sulyt fektetvén, ezen kérdésekben, a elől érésére vezető módozatok megbeszélésére és a helyzet kellő megvilágítása mellett, az ellentétes álláspontok lehető kiegyenlítése céljából, az összes érdekek levonásával, mindenekelőtt szöbelleg kívánom tárgyalatni. — Felhívom tehát a címet, hogy e célból a vezetésem alatt álló minisztériumban május hó 29-én, délelőtt tizenegy órakor az államtitkár ur előnökiete alatt tartandó értekezleten magát megfelelően képviseltesse.

A miniszternek ezen leiratát a mai tanácsülésen mutatta be *Instétiórs Kálmán* polgármester.

A tanács az ankétára *Varfassy Lajos* h. polgármestert és *Esicher Károly* főügyészt küldi, akik képviselni fogják a városnak azt az álláspontját, hogy a motorosvasutak bejőhetése ellen nem lehet akadályokat gördíteni.

Nyáralás előtt.

(Hol nyáralnak a színésznők? — Az utolsó sláger. — Fedák fölsülése.)

Budapest, május 19.

Az eső zuhog. Az utcákon bokáig gázolunk a sárba. De azért itt a nyár. Visszavonhatatlanul. Megnyitnak a színpadok. A kőszínházak művésznői és művészei azon törik a fejüket, hol töltsék a nyarat. Elérkezett a nagy elkívánczolás ideje. Néhány hét múlva a Lipót városban is leengedik a redőnyöket. A színházak táján kizárólagosan a nyáralásról folyik a szó. Izgalmas szezon volt ez a mostani és akik tíz hónapon át fáradhatatlan jókedvel és művészetel szórakoztatták a közönséget, bizony részolgalta a pihenésre.

Jászai Mari Szovátán fog nyáralni és ezen az erdélyi fürdőtelepen egész kis kolónia lesz együtt. Oda megy *Góth Sándor* és a felesége, a *Tanay pár*, *Márkus Emilia* és a két leánya: *Tessa* és *Romola* is. A Nemzeti Színház többi tagjai közül: *Csillag Teréz* Velencében, a *Vizvári család* a *Mátyásföldön*, *Ivánfi Jenő* Monte-Carlóban, a *Dezső-pár* pedig Ostendében tölti a nyarat.

Az Opera tagjai közül: *Krammer Teréz* oszmöri birtokán gazdasszonykodik, *Szoyer Ilonka*

A tiz forintos vőlegény.

Írta: Szabó Ferenc.

Közös jóbarátunk, az örökké vidám festő, Szabados Pista beszélt el a következő történetet.

Kohn Miksa fűszerkereskedő volt, egyike a legérdekesebb embereknek, akiket ismertem valaha. Állandó mosolyával arra látszott hivatva lenni, hogy felderítse a világot. Köpcős, inkább potrohos termetű kiváló filantropnak mutatva, ki azért él jól, hogy tovább éljen embertársai között. Szeme villogó volt, mint a gyík. Még a falu határára is meglátta az érkező vendéget s tán még a zsebébe is belátott, mert különböző mosolylyal szokta fogadni őket. Előrelátása azonban nem akadályozta meg abban, hogy szakálla, ötönte tele ne legyen pehe lyel, melyekről nem lehetett tudni, hogy vasárnap lepik-e el nagyobb számmal, vagy hétköznap, hogy segítsenek elől az unalom ördögét.

Gyakorta találkoztam vele. Olyan faluban lakott, melyet a természet legszebb adományával felékesített negyláncok öveztek. Fellegüket pihentető hegyormok, melyekről víjjogó sást ver fel a villám; omladozó várromok, melyek egyre törpülnek s melyekről mind több-több csodás regét alkot a legnagyobb mesélő: a népképzlet, váltakozva sorakoznak egymás mellé, hogy ködös távlatul szolgáljanak egy rusztikusan egyszerű tót faluhoz.

Festőszereimet felpakkolva, nem egyszerű tettem kirándulást e költői vidékre. Valahányszor csak háza előtt vitt el az utam, mindig találkoztam vele. Széles, mosolygó arcával, miszli sapkájával, szortyogó morva-pipájával ott

állt rendszeren a boltja előtt s megajándékozott egy-egy kedveskedő mosolylyal. Már ugy ismertük egymást, mintha régi jó barátok letünk volna.

A Kohn ur háta mögöl rendszeren egy pár égő fekete szem szokott kivilágítani, mintha két tüzről pattant parázs lett volna, mely ingerelt, égetett, csalogatott egyszerre. Első tekintetre nem is lehetett többet látni, csak ezt a két repdeső csillagot. Arca csak azután alakult ki, mely gömbölyű és szépiós volt; ajka élveteg; orra csontos, hajlott, homloka lapos, amelyre vörös, göndör hajtincsek borultak.

Ész volt Milka kisasszony, a Kohn ur eladó lánya.

Messziről olyan volt, mint egy kíváncsú számacsa — laboda, paraj közé bujva. Rápirult, rámosolygott az emberre; közlelő azonban édes, tiltott kíváncsúságot nem ébresztett az ember szívében.

Egy szép tavaszi napon utam újra a falujokon vitt keresztül. Csodák csodája: Kohn ur nem állt kint a ház előtt, nyájasan köszöntgetve a szakállas fejével. Közelebb érve, bizonyos ünneplés színezetet vettem észre a házon, amennyiben előtte oldalvást félre volt kaparva a sár, frontja gyönyörűségeken kipingálva: az alja kékre, az ablak feletti rész meg fehérre, melynek kiáltó ellentétét egy a gonosz suhancoktól rajzolt vörös kereszt igyekezett szelidíteni. A kapu — szokás ellenére — be volt csukva.

Pillanatig tűnődve álltam meg.

Jóformán el sem hagytam a ház mögötti kutgétet, amikor valaki nagy lihegve utánam kiáltott:

— Festő ur! Festő uraság!

Kohn Miksa volt. Ki volt kenve-fenve az

istenadta. Fejen ujdonatuj viseltes kalap, labán hatalmasan behalcszított csizma; kissé színehagyott, nála vékonyabb legényre szabott kabát a vállán; nyakában lecsüngő vastag óralánc; inge gordosan kivássalva.

— Mi az, Kohn ur? — kérdém enyelegve — tán bizony sábesz vagy felavatás?

— Bár csak az volna! Tizenkettőt avattam fel már... egy kis miu mau, sirdogálás, egy jól megtermett dajka, egy pár rongyos forint s meg volt minden. A gyermek is él, a pénz sines elveszve. De mikor az embernek a gyermeke is elvesz, a pénze is elvesz; ez már baj.

— Csak nem halt meg valamelyik?

— Dehogyan halt meg — legyintett Kohn ur busan. — Ennél rosszabb történet. Kérő érkezett a házhoz.

— Hát ez olyan nagy csapás? — kacagtam vidáman. — Mások kötéllal fogják a vőlegényjelöltet s még így is négy ökröt, vagy egy tarisznya bankot kell kötnök mellé, hogy el ne vaduljon... s kegyed...? N-m értem!

— Pedig könnyen érthető. Nálunk a kérő üzletpangást, sokszor egész kridát jelent. Tudom is én, hogy ez a miénk honnan kapta a szemét? Alig nyitott be, máris észrevette, hogy Milkanak valamivel vörösebb a haja a szokottnál. Azt mondta erre, hogy kétezer forint készpénz nélkül nem képes elmondani a holtomiglant... Hát nem szörnyűség ez?

— No, lehet segíteni rajta! — vigasztaltam a háborgó szívű embert. — Olvassa le a hozományt s mindjárt megvan az a parányi szócscsa.

— Tudom én azt jól. De mit ér, ha ezeröttszáz forintnál több nincs a kasszában.

— És nem tudta kapacitálni?

és férje Márkus Dezső nagy tanulmányokra indul, Szamosi Elza szintén Osztenében nyaral.

A Víg-színház tagjai ekképen szelédnek el: Hegedűs Gyula és a felesége előbb Karlsbadba mennek, azután visszavonulnak besnyői villájukba, Fenyvessy Emil Gödöllőre, Varsányi Irén Siófokra, Komlóssy Ilona nászuton tölti a nyarat.

A Király színházak: Kúri Klára Tahiban és Marienbadban lesz, Fedák Sári automobillal az országot és talán Nagyváradon tölti a nyár nagy részét.

Hátra vannak még a Nép- és Magyar Színházak. Nes tehát: Komlóssy Emma Marienbadba, Szirmay Imre Berlinbe, Petrás Sári a svájci hegyekbe, Kornai Berta még nem tudja hová megy.

Hát nem boldeg a magyar? . . .

A szezon utolsó slágere a Király Színház péntek esti bemutatója: a Madár Matyi volt. Ilyen káprázatos pompával még nem mutattak be magyar darabot, magyar színpadon. A nagy előkészületek közt a legnevezetesebb, hogy Beöthy László a Királyszínház genialis igazgatója lefogyott öt kilóval. Beöthyt az a rengeteg munka fogyasztotta meg, amelyvel Madár Matyit szárnyra bocsátotta. Két hónapon át reggel kilenctől — délután háromig dirigálta a százhuszonkét fejjű tömeget, amely diadalra vitte Molnár Ferenc és Heltay Jenő elmés, kedves, tarka pesti bohóságát. A százhuszonkét ember közt pedig nem csak a színház tagjai vannak. Városi ligeti verkiések, hintások, mandolinok és gitáros énekesek, bábszínházak és szibériai vasutasok is aktív részt vettek a darabban és ezekkel — lemérgelődhetik magáról az ember vagy öt kilót . . .

Míg az isteni Saroltát Nagyvárad elfoglalatlanul itélő, befolyásolhatatlan színházjáró közönsége majd hogy ki nem fűtyölte, a fővárosban az igaz művészet barátai lelkesedéssel, megértéssel ünneplik: Komlóssy Emmát. És ez az idő jele. A Király-színházba bevonul majd Kúri Klára és kristálytisza művészetével, előkelőségével és nagy tudásával hamarosan megváltoztatja a közönség ízlését. Es megérjük, hogy Budapest követi Nagyváradot. . . F. J.

A kifosztott püspök. Szinésznő az aulában.

(Ujabb leleplezések.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, május 19

Hajnóczy József legközelebb megjelenő szenzációs röpirata rávilágít azokra az intrikákra, amelyek a püspöki udvarban folytak. A volt püspöki titkár ezzel nemcsak a saját ártatlanságát akarja bizonyítani, de tisztázni óhajtja a meghurcolt főpapot is, aki ellen — szerinte — utódja, Fischer-Colbrie érdekében indították meg a hónapok óta folyó hajszát.

Az érdekes röpirat legszenzációsabb részleteit az alábbiakban közöljük.

(Szikora Anna szerepe.)

Január 20-án Bérczi Béla rendőrtanácsos házkutatást tartott valahol egy budai házban, Szikora Anna egykori színésznőnél. Ekkor már láttam, — írja Hajnóczy — hogy most a hajszát maga a püspök ellen fordították, s nincsenek kimélettel sem az ő kora, sem rangja, de még a katolikus főpapság reputációja iránt sem.

Hogy mennyiben volt köze e hölgynek a püspökhöz, semmi közöm hozzá; én csak annyiról bírhattam tudomással, hogy *időközönként meglátogatta*, egyszer képet kínált megvételre, másszor különböző jótékony célra szánt összegek felvételét nyugtatta és azoknak rendeltetési helyére juttatását vállalta. Volt-e pénze, hogyan jutott hozzá, nem tartozott rám, de senki másra sem. Elvették takarékpénztári betétkönyveit és — rendőrközre kerültek a püspök legintimebb levelei, miket hozzá intézett volt. Most már semmi kétségem sem lehetett aziránt, hogy bizonyos köröknek érdekében áll meghurcoltatni magát: a püspököt s hogy ezeknek tesz szolgálatot maga a püspök jogtanácsosa. Igaz ugyan, hogy a rendőrségnél ismeretlen tettesek ellen feljelentést a vallásügyi minisztérium tett, de ezidőben már állandó kontaktusban állott a rendőrséggel Hets Odön, aki nap nap után felkereste hol a főkapitányt, hol a rendőrtanácsost, kiknél a püspök dolgaiban járt el. De

még csak titkot sem csinált mindebből a püspök ügyvédje, akit másnap felkerestem és alkalmas formában kérdőre vontam eziránt, s aki azzal válaszolt, hogy:

— Képzeld, Tósz meg akarná tartani a Szikorától elvett pénzeket. Mit szól hozzá? Kevesebb lenne a hiány majdnem huszezer koronával.

Ezen izetlen tréfa után, arra a kérdésemre, hogy mi szükség volt a házkutatásra egyáltalán s hogyan engedhette meg ő, a püspök ügyvédjeként, hogy ez a botrányos eset megtörténjen: Hets újból tréfára fogta a dolgot s ekkor *olyan jelekkel illette az általa képviselt püspök személyét, amelyekkel e helyütt reprodukálnom jó izlésem tiltja.*

Mindenkinek látnia kellett mindezekből, hogy a Bublics Zsigmond anyagi romlásával be nem érték még azok, akiknek legfőbb törekvésük volt a püspököt erkölcsi tekintetben is teljesen tönkretenni. Ezt a célt szolgálták első sorban az utódlási joggal kinevezett, de már, vagy még a püspök életében valóságos püspökké lett koadjutor, aki Bublicsnek köszönhette időelőtti pozícióját és Hets Odön, a kassai püspöknek önként feltolakodott teljhatalmú jogtanácsosa. Mögöttük pedig egy egész táborhad asszisztált, akik kapva kaptak azon, hogy a sárba rántásuk a Bublics Zsigmond nevét és kisűssék a nyolevanöt éves egyházfőrdőt, hogy az ő egész élete nem egyéb, — „egy nagy hazugságnál.”

(Diskrét levelek.)

Sorrendet tartok idő és események felsorolásában. Január 23-án Hets Odönnel egyszerre kerestük föl a püspököt Bécsben, s előzőleg eljártunk ott egy közjegyzőnél. Ekkor kellett aláírni a püspökkel a pótlólag megállapított 172.000 koronányi hiányok vállalását. — Előbb ugyanis *sokkal kisebb összeget konstaláltak* a püspökség törzsvagyoni hiánya és rongálmányok címén s csak utóbb süttették ki és állapították meg ezt az összeget. A püspök nem akart semmit sem aláírni és a mikor Hets se-hogy sem volt képes rábírnai az aláírásra, nekem kellett az ügyvéd jelenlétében megértetnem a püspökkel, hogy most főtétlen bizalommal kell viseltetnie jogtanácsosa iránt. Aláírta.

— Nem azt. Olyan szíve van, mint a kő.

— Akkor hát bocsássa szívének.

— Az első kérőt! Mit gondol festő ur? Ezt is Galiciából rekommandálta a tante. Sohase kapnánk másodikát. Nálunk vőlegényekben kevés a kínálat.

— Ez már baj . . .

Kohn Miksa elgondolkodott, mialatt kétségbeesve sodorgatta férfidiszszé avanszált bajuszát. Aztán hirtelen megragadta a kezemet.

— Kedves festő ur, segítsen rajtunk . . .

Mikor megláttam, mindjárt a Jehova véletlen szerencsésére gondoltam. Szaladtam is utána, hogy a tudóm majd kibukfencezett a számon . . . Ugy-e segít egy boldogtalan hat lányos apán? Kezdtem nem érteni a dolgot.

— Miben segíthetnék? Csak nem kívánja, hogy rezerváljam a másik ötöt — hozomány nélkül?

— Oh, nem! Oh, nem! Majd kerít hozzájuk való vőlegényt a tante . . . Pompás gondolatom támadt . . . Ötszáz forintot érő gondolat . . . ezt kéne végrehajtani . . . Kérem, álljon be zsidónak!

Bámulatomban szinte kőbálványnya meredtem. Csak nem bolondult meg ez az ember, ilyen dolgot kíván?

— Csak egy kis órácskára, festő ur . . . áldja meg az Isten!

— Nem én, egy percre sem . . . Sohase kapok aztán feleséget.

— Hiszen csak névleg kívánom . . . Tíz forintot adok ezért az áldozatért . . . Jó? . . . Én ennyi pénzért nem szappanos, nem festő, hanem miniszter is lennék egy fél órára . . . Álljon be kérem, vetélytársnak!

Most már értettem a dolgot. Fel akarja venni

autalm a Milka kisasszony azzóját, hogy kivánatosabbá tegye a galiciai vendég szemében. Isten neki: A jó tréfának soha sem voltam elrontója. Hadd segítsek a szegény Kohn Miksa szenvedésén. Felcsaptam.

— Ötszáz forint biztos rebach . . . ennek a kamatos kancatja, hozzá toldva a tőkéhez . . . előnyös párti . . . Tekintélyes rokonság . . . egy csomó gondnal, egy leánnyal kevesebb . . . Ah festő ur, okvetetlen megáldja érte az Isten.

Benyitottunk a pitvarba. Kohn Miksa kezembe nyomta a saját zsíros miszli sapkáját, azzal a biztatással, hiszen ugy sem kell feltennie; festő szerelmet berejtette az almáriumába.

— Aztán ne feledje el Rozenzweig Manó ur — ez lesz az ön neve — hogy miféle egyezés van köztünk . . . Én pontos, akkuratús ember vagyok . . . Nyole forintot ígértem, ugy-e?

Beliúrlól vidám nevetés hangzott ki. Kohn Miksa boldogan mosolygott.

— Ez az én Milkám. Ugy kacag, mint a Cifrena tehenem csengettyűje. Pénzt érő kacagás . . . Emlékszik még? Ha forintot ígértem, ugy-e?

Nem várta be a feleletet, betuszokolt a szobába.

Érdekes kép tárult elénk. A mama csöndesen szunyókált, hogy a bizalmas együtt-létre időt s alkalmat engedjen a fiataloknak. Megtűremlett kettős álla végig folyt a múlt századbéli sűrű gombos selyem vizitkáján, melynek térdén alul értek le fodrai.

Milka kisasszony szemben állt az ajtóval, hajában olyan tekintélyes bazsarózsával, mely egy félhodos kertnek is díszére vált volna.

Hosszu uszalyos ruha fedte karcsura csinosított természetét s mialatt uszalyát hátra-hátra rugdosta, az asztal mellett olyan hintáló mozdulatokat tett, mintha incselkedni akart volna a szemben álló legénnyel.

Az üldöző — egy magas, vékony, nagy laktopános egyéniség — úgy látszik, kifáradt az üldözésben. A kisasszony kézrekaparítását sommás uton akarván megejteni, azon volt, hogy az asztalon keresztül jusson hozzá. Nagy bütykös térdét fel is illesztette az asztallapjára, amikor — méltó baszankodásra — benyitottunk.

Hátra fordult. Szörnyű vékony arcu, hosszú hegyes orru egyéniség volt. Mint egy kanalas gém.

(Mért bizony nem ezerötszáz forint, de ugyanannyi krajcár is sok. Én legalább olcsóbban is odaadnám, ha az enyém volna! — gondoltam magamban.)

Milka kisasszony meredten, megdöbbenve, csaknem szíven találva nézett reám. Nem tudta elképzelni, hogy mit keresek náluk e szokatlan ünneplés időben. Apja azonban sietett utját vágni e zavarnak.

— Van szerencsém bemutatni Rozenzweig Manó urat a szomszédból. Kiváló üzleti zseni . . . szerencsés spekuláns, kinek a szerencsésjénél csak a faraktára nagyobb . . . Hirschfeld Ignác ur, Podolából! Önök jó barátok lesznek, ha jobban megismerik egymást.

A bemutatott Hirschfeld Ignác, Podolából gyilkoló tekintet dobott rám. Mindazáltal hozám lépett s leereszkedő nyájassággal szorította meg a kezem.

— Hát te, Milka, te kis szégyenlős Milka, nem is köszöntöd Rozenzweig urat! — szólt

Vonakodott azután is átadni Hetsnek kassai kulcsait, hogy a leltározást akadálytalanul eszközölhessék. Hets már azzal állott elő, hogy ez esetben kénytelen lesz feltörteni a szekrényeket, mire újból csak én bírhattam rá a püspököt, hogy kulcsait ügyvédjének átadja, amennyiben ő nem lehet jelen a leltározásnál.

Ugyanekkor proponáltam volt, hogy családja képviselőjében s az ő nevében bizza meg a kassai leltározás ellenőrzésével *Bubics Károlyt*, kité rokonai közül legjobban vagy talán éppen egyedül kedvelt. Ez ellen azonban — érthető okból — maga *Hets Ödön tiltakozott*, tehát ez annyiban is maradt. Kötelességemnek tartottam felhívni a püspök figyelmét arra is, hogy amennyiben alig lehet kilátás többé az ő visszatérésére s *intim természetű magánlevelezése nehogy közprédává legyen*, jó volna elhozatni. Az ügyvéd megígérte, hogy egy nagy bőröndbe fogja csomagoltatni az összes iratokat és lepecsételve magával hozza a püspök bécsi lakására. Ez azonban csak ígéret maradt s máig sem történt meg; ellenben *elkallódott* számos diszkrét természetű irás és levél, mit a püspök szándékos meghurcoltatásához föltétlenül szükségesnek tartott.

(A Churi misepénzek.)

Sok szó esett a *Bubics Zsigmond* elleni házszabán bizonyos svájci eredetű mise-alapítványok százezrekre menő összegeiről is.

Ez meg így történt: Ez év január hó 27-én felkeresett engem a *Bristol*-szállóban *Markos Gyula* országgyűlési képviselő, aki esztendőközön át gyakori időközökben látogatta meg a püspököt és vele összeköttetésben is állt.

Markos Gyula előadta nekem, hogy a svájci *Churból* néhány nap előtt újabb pénzküldemény érkezett a püspök címén az ő számára, de *Bubics püspök* előtte ismeretlen helyen tartózkodván, a pénzeslevél a fővárosba utána küldetett, innen azonban továbbítható nem volt, mert *Hets Ödön* úgy intézkedett a főpostánál, hogy a püspök címére érkező postal küldemények az ő kezéhez kézbesíttessenek. Hets át is vette, — s bárha tőlem előzőleg egy más esetből kifolyólag értesült arról, hogy ezek a pénzküldemények annyira diszkrét eredetűek, hogy szándékos megbolygatásuk veszedelmes lehet, akár egy

darázs-fészekbe való belemarkolás, — mégis első dolga volt: a pénzeslevéllel *Tósz* miniszteri tanácsoshoz sietni.

Tudatosan cselekedett tehát, és vétett ismétlenül a legszentebb ügyvédi kötelesség ellen, mikor a helyett, hogy püspöke intézkedését kikérte volna, egyenesen bevádolta a saját megbízóját s a kultuszminisztérium közegének kiszolgáltatta a püspököt. *Tósz* nem tudott mit kezdeni a pénzzel, s miután jelentést tett a minisztérium vallásosztályának, elküldötte a kassai segédpüspökhöz azt a pénzt, amely nem a püspökséget, hanem *Bubics püspök* személyét illette.

Ez az egész manőver is hozzátartozott a hadi taktikához és kiegészítette s betetőzte a harcművelet jellegzetes modorát. A jelszó ki volt adva: kiméltlenül keresztültörteni a püspökön, agyongázolni őt s végigjárni vele az erkölcsi halálra kárhóztatás megannyi kiszárazását.

Hat hónap egy lopott kaszáért.

(A béres fia tragédiája.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, május 19.

Súlyos ítéletet hozott ma az aradi törvényszék. Hat hónapi börtönrre ítélte egy fiatal suhancot, mert kényszerítő hatás alatt egy csekély értékű kaszát lopott. Kemény és egész életre kiható ítélet ez, de sajnos, a fiu cselekményében megvannak a betöréses lopás kritériumai. Ezért pedig minimális hat havi börtön jár, tekintet nélkül az ellopott holmi értéktelenségére. A bírák tehát a tőlük telhető legenyhébb ítéletet hozták.

Az ügyről alábbi tudósításunk szól:

Kiss Ferenc tizennyolc éves munkásfiu két éve állott *Fritz Ferenc* jómódu németperegai földbirtokos és volt községi bíró szolgálatában. A fiu ellen sohasem merült fel panasz. Munkáját mindig pontosan végezte el és sokszor kelténél többet is dolgozott. A múlt év június havában baleset érte a fiut, illetve nem is őt, hanem a gazdájának a kaszáját, amelylyel dolgozott. Valahogy eltörtött a kasza és lön erre

nagy spektákulum a tanyán. A gazda fia, *ifj. Fritz Ferenc* keményen támadt a suhancra.

— Nyomorult fráter, ha eltörted a kaszát, hát szerezz másikat.

— Nincs nekem pénzem! — siránkozott a fiu.

— Azzal nem törődünk, szerezd meg a kaszát, mert bajlesz.

Es a fiu tényleg meg is szerezte a kaszát. Hogy milyen uton, az már más kérdés. Lo pástra vetemedett, hogy kikérülje a bajt, amely alighanem nádpálca alakjában jelentkezett volna. Éjnek idején betört *Podányos Ferenc* gazdag földbirtokos házába és onnan szerezte meg az egy korona értékű kaszát. Azután megelégedetten tért haza. A kasza megvolt, a nádpálca elmaradt. De az ügynek kellemetlenebb folytatása lett. *Podányos*, aki az egyik bíróválasztásnál ellenjelöltje volt *Fritznek* és azóta elienséges viszonyban állott vele, valahogy megtudta, hogy *Fritz* szolgálja lopta el a kaszát. Maga a kasza nem igen bántotta, de jó alkalomnak látta, hogy boszút álljon *Fritz*en. Meg is tette *Kiss Ferenc* ellen a följelentést.

Az ügy az aradi ügyészséghez került. A vizsgálat során *Kiss Ferenc* beismerete ugyan tettét, de azt vallotta, hogy azt *Fritz* fiának egyenes buzdítására tette, aki a lopáskor őt állt az ajtó előtt. Így a vádlottak padjára került a *Fritz* fiu is, aki földműves ugyan, de intelligensebb ember, mert őt gimnáziumot végzett. Ügyvédje *Vannay Gyula* volt.

A mai tárgyaláson *Fritz* bünrészessége nem nyert beigazolást, miért is a törvényszék fölmentette. Ellenben *Kiss Ferencet* hat havi börtönrre ítélte.

A vádlott felebbezett az ítélet ellen. A tárgyalást *Bittó József* elnök vezette.

A tulipán és Szemere Miklós.

(Eszért nem boldog a magyar.)

— Az *Aradi Közlöny* tudósítójától. —

Arad, május 19.

Szemere Miklós újabban igen eleven és lendületes röpiratokban propagálta elveit. Annyi nyílt levelet és cikket írt, annyi szép és jól hangzó jelszót talált a nemzeti eszme és saját

Kohn Miksa feddőleg, aztan a podollai uraság felé fordult: Látott e már ilyen bolondos gyermeket? Most két hete kérte meg a kezet — tőlem; én odaigértem; ő halasztást kért a felelettel s most? ... Eredj, te kis oktondi!

Milka kisasszony csak most értette meg a dolgot. Félénken, reszketve, bocsánatkérőleg nézett reám, mintha mondta volna, hogy neki semmi része sincs e furfangos dologban. Csak mosolyom bátorítá fel annyira, hogy hozzám lépve, kezét adjon.

Kohn Miksa most már kezdte elemeiben érezni magát. Már is megnyertnek látta a csatát. Kötelkedve szólt *Hirschfeld* Ignácra.

— Van-e sok ilyen gavalér *Podollában*? Aligha. Nézze ezt az urat: akkora üzlete van, mint egy erdő, hittele, mint más háromnak, zsebe tele pénzzel... büszke lehetne, mint egy mánás, bárólányt kérhetne feleségül s ő? beállít *Kohn Miksa* vegyeskereskedőhöz s egy figyelmet sem kíván a lánynyal... Mit szól hozzá, mi?

Hirschfeld Ignác zavarodottan nézett jobbra-balra. Nem mert felelni.

— *Milka*, több figyelemben részesíthetnéd *Rozenzweig* urat...! Meg se akarod látni ma vagy mi?

Milka kérelve nézett apjára s azzal tüntetőleg vontult az asztal tulsó szélére, ahol a podollai ur állott. Ez bizony a rokonszeny két ségbevonhatatlan jele. A podollai ur szeméből haragos áram villogott felém, mely aztán *Kohn* urra röpöppenve, kérelmő meleg színezetet öltött fel.

Kevés várta az uszonnához Asztalkendőkben, pöharakban, evőeszközökben

mind muitszazadosai dolgok kerültek elő, büszke nemesi cimerekkel. *Milka* kisasszony szemlélve forogott az asztal körül s *Hirschfeld* Ignác egyetlen lépést sem tártott mellőle. A mama széles mosolyával jelt adott a letelepedésre.

— Ide, ide, *Rozenzweig* ur mellé! — szólt *Kohn* ur a lányához.

Milka nem engedelmeskedett. Kötőjét tépegette s arcát *Hirschfeld* urra fordítá, mintha tőle várt volna segítséget.

A podollait valami különös elhatározás szállta meg. *Szeme* kidagadt, úgy beszélt *Kohn* urhoz.

— Bocsánat, *Kohn* ur... *Milka* kisasszonyhoz semmi köze ennek az embernek (urnak se titulált: akkora volt a haragja!)... *Milka* kisasszony vallomás lett...

— Az én lányom? ... Nos, *Rozenzweig* ur, ugy-e?

Hirschfeld Ignác büszkén vetette ki a kezét mellé.

— A kisasszony izlése nem tompolt el annyira... Én vagyok a választott!

— Igaz-e, te lány? — méltatlankodott az apa.

— Igaz.

— No, akkor nem is kaptok egyetlen krajcár hozományt tőlem!

Ez lett volna ám csak a kívánatos állapot! Azonban *Hirschfeld* Ignác nem volt olyan költői temperamentum, hogy a szerelmi lemondást a végtelenségig vitte volna. Sapadtan meredt *Kohn* Miksára s intett, hogy komoly beszélni valója van vele. *Kohn* ur vonakodott ugyan, de engedve a segítségül érkező női tekinteteknek, követte a vőlegényt.

Nagyon természetes, hogy a hozományról volt szó. *Kohn Miksa* nyakasul tarthatta magát, mert mikor visszatértek, örvendezve sugta a fülembe:

— Újabb kétszáz forint... kész rebach! Kérdőleg néztem rá: meddig tart még ez a komédia? *Kohn Miksa* fájdalmas arcot öltött.

— Nagyon sajnálom, édes *Rozenzweig* ur... az asszonyok nyitak bele a dologba... ahova meg ők érnek, elkozmásodik ott minden... *Hirschfeld* ur megnyerte a leányom szívét. Isten ments, hogy szétzuzzam a boldogságukat. Nem vagyok olyan ember!...

No hála Istennek! Az üzlet meglehetősen szerencsével bonyolult le; pár százalékkal még többet hozott a konyhára, mint *Kohn* Miksa hitte.

Több keresnivalóm nem volt a portán. Megbettem, nem marasztott senki. A vert vőlegénynek nem illik, hogy végig nézze a győztes triumfusát. *Kohn Miksa* az ajtóban megszorította a kezem s köszönet helyett a fülembe sugta!

— Négy forintot ígértem, ugy-e... Alkalomadtán majd megadom. Ha máskor erre téved, szóljon be... Hahaha!

E kacagás nekem, a vesztés félnek szólt. S még csak annyi kiméltetlennel sem voltak, hogy bevárják volna a távozásomat: egyenesen a szemembe kacagtak. A *Hirschfeld* ur vékony hollóhangja vitte benne a primat...

... Szegény podollai ur... Szegény tatár

kedvenc eszméje, a céllövészet dicséretére, hogy igazán nem cauda, ha nem maradt ideje ezeket az elveket, az iparpártolást és a sovinizmust gyakorlatilag is értékesíteni. Szemere Miklós, mint a többi próféta is, csak inproduktív munkát végez. Vízét prédikál, ő maga pedig — Bécsben készített a céllövészet és vívóversenyek érmeit, bécsi tokkészítő csinálja a dobozokat és bécsi ötvös önti az érmeiket.

Ezt a tényt pedig nem nehéz konstatálni. Mindössze meg kell nézni egy ilyen érmét. A tokon a következő apró szignum áll:

WEIDMAN
VIENNA.

Alatta pedig az osztrák császári korona áll. Az érem egyik oldalán Szemere cimere olvasható: *Nicolas de Genere Huba*. A körfelirat pedig a következő:

Caput Gloriam virtus.

Alattán azonban az éremnek szintén rajta áll a német sereg névjelzője:

SCHWAB
WIEN.

A mi ebben a cikkben napvilágot lát, igen súlyos természetű vád. Nemcsak Szemere Miklós ellen, hanem vádolja mindazokat — igen sokan vannak ők! — akik hasonlóan Szemerehez, hirdetik a sovinizst, külföldet lenéző és lesajnáló elveket, de a bajuszpedrón és a koporsón kívül semmit nem vésznek magyar iparostól. Nem új dolog ez, nem mi vagyunk az elsők, sem a hetvenhetediek, aki szóvá tesszük ezt a dolgot, szomorúan, melankolikusán, a reménység és az eredményben való bizalom igen csekély mértékével! . . .

Félezer kiránduló Aradon.

(A vasutaszövetség ünnepe.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, május 19.

A magyar mozdonyvezetők szövetségének több mint félezer tagja rándul e hó 27-ikén, vasárnaphoz egy hétre, Aradra. Az impozáns csapatot, amely délután fél kettőkor érkezik, Aradi szövetség, Aradváros közönsége az Asztalos Sándor társaság fogadja. A társaság e célból testületileg ki fog vonulni a pályaudvarra. Aradváros közönsége nevében *Varjassy Lajos* h. polgármester jelenik meg a pályaudvaron.

A kirándulók a vasutnál a fogadtatásukra megjelent közönséggel, gyalogszerrel jönnek be a városba. Elszállásolásuk után a városligeti vendéglőben uzsonára gyűlenek össze. Délután három órakor ugyancsak a városligetben tavaszi ünnepély lesz, amelyen a katona és egy cigányzenekar fogják felváltva szórakoztatni a közönséget. Este fél kilenckor hangversenyyel egybekötött táncmulatság lesz. A hangversenynek több érdekes része lesz. A felolvasást *Kassab Géza* hírlapíró társunk fogja ellátni.

Hétfőn a kirándulók megtekintik az 1848—49-es Ereclyemuzeumot, ahol a magyarzó előadást *Losonczy Zoltán* muzeumi őr fogja tartani.

Délelőtt tíz órakor a vértanúk szobrához vonulnak a kirándulók. A szobrot a szövetség nevében *Komlóssy Gyula* dr. a szövetség jogügyi titkára bezzúd kíséretében meg fogja köszörözni. Tizenegy órakor a várba és a vesztőhelyre megy az „Aradi Turista Egyesület” tagjainak vezetésével a társaság. A vértanúk sírjainál az emlékbeszédet *Bedő Árpád* dr. mondja.

Délben egy órakor közös ebéd lesz a Tóthféle sörészarnokban. A kirándulók délután fél öt órakor utaznak vissza Budapestre.

A vasárnap délutáni tavaszi ünnepély belepódlja személyenként husz fillér. Az esti

hangversenyre személyjegy két korona család-jegy négy korona. A tiszta jövedelem részben a Mozdonyvezetők országos szövetségének, részben az Asztalos Sándor Társaságnak jut. Tekintettel a jótékony célra felülfizetéseket is elfogad az ünnepélyrendező bizottság.

Ellesett üdvözlés.

A főispáni installációnak volt sok olyan részlete, a melyet azért nem irtunk meg mindjárt melegiben, mert azt akartuk, hogy az illető eseményt a rajz közvetlensége tárja az olvasó elé. Sok ilyen részlet volt, — s ha valamelyik festő élelmés lenne, körképet csinálna belőlük az installációról, s hetekig tódulna oda a publikum. Miután a technikai akadályok, ez idő szerint, lehetetlenné teszik, hogy minden vasárnapi számunkhoz egy körképet mellékeljünk, mi is a nagy kaleidoszkópnak csak halvány részletét adhatjuk vissza. A főúti kép például azt az aktust adja vissza a mikor dr. Schwarcz Jenő az új korszak emberét üdvözli a főispán huszárjában.

A beszéd teljes szövegét nem sikerült megszerezni. A fültanuk szerint azonban a befejezés ez volt:

— . . . s remélem, a mit Vörös László és a többi darabontok a hegyaljai motorossal szemben elkövettek, azt hajduságod igyekezni fog jóvá tenni. Eljen!

A képviselőjelölt ur.

(Furfangos betörő.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, május 19.

Budapesti tudósítónk jelenti: Gödöllő egyik korcsmájában javában mulatott tegnap este egy elegánsan öltözött uriember, mikor beállított oda egy gödöllői öreg mosónő és rátámadt a duhajkodó emberre:

— Maga rabot ki gazember! Adja vissza a holmimat!

Az uriember tiltakozott a gyanúsítás ellen, de hasztalanul, mert a harcias amazon rátette vállára a kezét és kijelentette:

— A törvény nevében letartóztatom.

A korcsmáros és a vendégek segítségével érvényt is szerzett kijelentésének s a kézzel-lábbal tiltakozó embert bekísérte a csendőrlaktanyába. Ott aztán elmondta a mosónő, hogy délben beállított hozzá az ember s *Madarász Imre* képviselőnek mondván magát, lakást kért, mert a nagy eső miatt nem folytathatja körutját kerületében.

Az asszony természetesen készségesen vettette meg a vendégágyat, melybe a képviselőjelölt nyomban belefeküdt. Mikor a mosónő azt gondolta, hogy már elaludt, elment hazulról s mindenfelé eldicsekedett előkelő vendégével. Néhány ember figyelmeztette, hogy valószínűleg csalóval van dolga, mire ő hazasietett. Rövid távollétét a képviselőjelölt arra használta

föl, hogy elvitt minden elvihetőt, föltörte a szekrényeket s elvitte az asszony négyszáz koronányi megtakarított pénzét s összes értéktárgyait.

A mosónő keresésére indult s meg is találta a kocsmában. A csendőrségről a budapesti főkapitányságra hozták, ahol kiderült, hogy a veszedelmes ember *Jenei István* 26 esztendő mérszárossal azonos. Jeneit, aki hasonló bűncselekményekért már több esztendőt töltött börtönben, letartóztatták s átadták a pestvidéki királyi ügyészségnek.

Az alkirály és Berger Salamon.

(Kamatlan kölcsönt a magyarnak.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától —

Arad, május 19.

Szegény kinal alkirály, *Táj-Hung-Hi* tegnap kifélcamította a lábát, tehát sokáig vissza fog emlékezni a lovagias magyarok fővárosára. De ha ez a visszaemlékezés kellemetlen lesz is, akadnak majd derűsebb emlékei is. Ilyen a Berger-epizód, a mely tegnap játszódott le a fővárosi Hungária szálló előtt, az utca járókelő közönségének élénk figyelmétől kísérve.

Táj-Hung-Hi, a Nap al-fia éppen kocsiába akart szállani, hogy elmenjen a Magyar Államvasutak Gépgyárát megtekinteni, mert ő fensége látott ugyan gépgyárakat már egész Európában, de végre: egyebet, mint a mink van, nem mutogathatunk neki.

Mikor Táj-Hung-Hi a kocsi hágsójára tette lábát, különös csoportozaton akadott meg a szeme. Egy rőt szakállu, görnyedt hátú, apró zsidó állt a szállóval szemben, s mellette hét, még kisebb gyerek, orgonasípok gyanánt sorakozva egymás után. A legutolsó alig hogy kilátszott a földből.

A kis rőt szakállu emberke kilépett a sorból és egy kérvényt dobott Táj-Hung-Hi alkirály kocsiába, mert úgy vélte, hogy ennyire exotikus vendég, mint ez az alkirály, még valami csodatételre is képes.

A kérvényben ez állott:

Méltóságos Fenséges Ur!

Nagyságos Alkirály!

Alulírott Berger Salamon (lakik Tavaszmező-utca 19.) azon alázatos kérclemmel járulok Nagyságod alkirályi színe elé, miszerint rajtam és szorult állapotomon segíteni ne terheltecsék.

Alulírott nagyon szegény ember vagyok és nem tudok mihez kezdeni, nekem senki egy fillért nem ad és alkalmazást is nehéz találni az ilyen magamfajta hét gyerekes családapának.

Fenséged ellenben a Nap fia, mint a hogy az ujságok írják, tehát a jétállására bizonyosan adnak a pesti bankokban. Csak egy háromszáz koronás váltóra írja rá a nevét a kegyelmes Alkirály ur és én meg vagyok mentve, mert tudom, hogy akkor berendezhetek egy kis boltocskát, a miből eltarthatom hét gyermekemet, a kiket fenségednek is volt szerencsése láthatni.

Kérésemet ismételve

maradok

legalázatosabb szolgálja
Berger Salamon.

A kinal alkirályt meghátotta a kérvény, melyet lefordítottak neki az anyanyelvére és gondoskodott, miképpen segíthetne Berger Salamon sorsán. Hamarjában nem jutott eszébe semmi (ez nemcsak kinalakkal történik meg), hanem azt mondotta, hogy Berger papa keresse fel délután félöt órakor.

Berger el is ment a Hungáriához délután, a hol Táj-Hung-Hi alkirály azonnal észrevette és megmagyaráztatta neki, hogy nem hiszi, hogy az ő girójára adnának valamit akármelyik budapesti banknál.

Ellenben szívesen nyújt át Berger Salomonnak 20 koronát, a mivel talán enyhít nyomorúságán. Berger Salamon megköszönte a pénzt, de most már nem érti, miért tartják Kinát olyan maceországnak, mikor egy alkirálya mindössze husz koronáig nagylelkű.

A nyári színház ujdonságai.

(Szendrey darabválasztásai.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 19.

Az aradi Nyári Színházban június hó 3-án nyílik meg Szendrey Mihály színiigazgató első nyári szezonja, amely igen érdekesnek és igen mozgalmasnak ígérkezik. Az utóbbi hónapok nagyszerű ujdonságai gyors egymásutánban kerülnek színre s így előreláthatólag élvezetes estékben lesz része az aradi közönségnek.

A színtársulat a nyári évadot a téli szezonot záró, diadalmas *Gül Baba* orperettel nyitja meg, amelyet az ujdonságok hosszú sorozata fog nyomon követni. Így megvásárolta Szendrey a Nemzeti Színházban Zangvill Izraelnek nagy sikert aratott vígjátékát, *Mary Ann* t. szentivül a szezon egyik legérdekesebb premiérje lesz *Dálnoki Nagy Lajos* alispánnak a *Pletyka* című vígjátéka, amely ép úgy, mint a Nemzeti Színházban, *Clemenceaunak*, a francia belügyminiszternek *Boldogság fátyola* című egyfelvonásosával kerül színre.

Az operettek közül több érdekes bemutatóra készül a társulat énekes személyzete. Előadják többek között a *Gyöngyélet*-et, a Magyar Színház műsorának legvonzóbb új darabját, a Népszínház műsorából pedig *Guthi Soma Mádi szídját* és *Messageinek A császárné legyezője* című csodaszép zenéjű operettjét.

A Vígyszínház műsorából megvette Szendrey az *Aranygyapjú* című bohózatot, amely párisi borsos pikantéria, Aradon azonban erős törlesztéssel kerül színre. Hasonlóképpen megvásárolta a direktor Péter René és Danceny Róbertnek tegnappelött nagy sikerrel bemutatott *A muema* című vígjátékát. A műsoron fog szerepelni a Király Színház ujdonsága, a *Madár Matyi* című fővárosi életkép is.

Gyilkosság babonából.

(Halálos ítélet.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, május 19.

Az augsburgi törvényszék tegnap egy *Englisch* Antal nevű embert két fiatal leány meggyilkolása miatt halátra ítélte. Az egyik áldozat 17 éves, a másik 8 éves volt. A gyilkos mindkettőnek a holttestét isszonyúan megcsontította. A vizsgálat megállapította, hogy a fiatalabbik leány kéjgyilkosságnak esett áldozatul.

A tanuvallomásokból kitént, hogy *Englisch* a gyilkosságokat babonából követte el. Azeelőtti kedvose előtt így nyilatkozott:

— Egy titkot hordozok magamban. Két dolgot már elvégeztem, ha a harmadik ik sikerül, úgy mindenre képes leszek. Kedvose előtt folyton ártatlan gyermekek véréből beszélt.

A vádlottat egy harmadik leány meggyilkolásával is gyanúsították, de ezt nem tudták reá bizonyítani.

Az egyik leányt 1905 március 12-én Kempenben, a másikat pedig ugyanez év decemberében Augsburgban gyilkolta meg. A harmadik gyilkosságot, melyet nem tudtak rábizonyítani, mint nyilatkozataiból kitént, valahol Ausztriában követhette el.

Az augsburgi gyilkosság előtt néhány héttel ezt mondta Mutzi nevű kedvesének:

— Jöjj csak, most elmondok neked valamit, egészen a te hatalmadba adom magam. Majd meglátom, hogy igazán szeretsz-e. Én kettős gyilkos vagyok. Mit gondolsz, ki gyilkolta meg azt a kempteni leányt?

Mutzinak arra a kérdésére, hogy csak talán nem ő, így válaszolt:

— Hát ki más? Ausztriában is így csináltam. Ugyanazok a vágások és szurások, mint Ausztriában. A minap a leány atyja elment előttem, én köszöntem neki, de nem látott meg. Kempenben a gyilkosság után két zsandárral találkoztam, de nem ismertek fel. Tele voltam vérrel és te se sejtettél semmit. Pedig te köztetted be kezeimet.

A gyilkos a halálos ítéletet nyugodtan fogadta.

Tulipán-pörök.

(Az ál-ítkertes panasz.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, május 19.

Érdekes becsületsértési pört tárgyalt ma a budapesti büntető járásbírósnál *Takáts* Aurél dr. bíró. A pörnek, amelyben a panaszos *Fodor* Lipót ügynök, a vádlott *Deutsch* F. Károly ismert fővárosi zászlógyáros volt, előzményei egy másik tárgyalásba nyúlnak vissza.

Az országos képviselőválasztások kihirdetésének napján *Friedman* L. Lajos szemfedél- és művirágkereskedő az ipar- és kereskedelmi kamaránál, „tulipán” védjegyet jegyeztetett be zászlógyárából kikerült korteszászlóira. *Friedmann* még akkora nem is volt zászlógyára. Három nap múlva *Deutsch* F. Károly zászlógyáros jegyeztetett be az iparkamaránál tulipán védjegyet és a Tulipánszövetség elnökségigazgatója, *Batthyány* Lajos gróf nyilatkozatot is tett közé, amelyben kinyilvánítja, hogy *Deutsch* F. Károly egyedül jogosult a tulipánvédjegy használatára, mert üzleti nyereségének egy századát a Tulipánkert rendelkezésére bocsátja.

Az élelmes szemfedőkészítő azonban nem hagyta ennyiben a dolgot. *Fodor* Lipót nevű ügynökét és egyik alkalmazottját elküldte *Deutsch* F. Károly zászlógyárába. Ezek úgy állítottak be, hogy ők ráckeevel kortések és tiztizenkétezer tulipános zászlóra lenne szükségük. Mintául rendeltek egy fehér tulipánkoszorús zászlót s azt Ráckeevére kérték küldeni. A zászlót elküldték — és másnap *Friedmann* L. Lajos *feljelentette* *Deutsch* F. Károlyt *védjegy-bítorlásért*.

A tárgyalás napján megjelentek a felek és a tanúk. *Deutsch* F. Károly alig lépett a tárgyalóterembe, a legnagyobb meglepetésére a panaszos tanúk között ott látta *Fodor* Lipótot, a ráckeevel főkortest, aki a zászlót rendelte. Elébe állott és rákiáltott:

— *Magá egy spicli!*

Az incidens ezzel véget ért. A bíró a tárgyalást *Kármán* Zoltánnak, a vádlott védőjének arra az előterjesztésére, hogy *Deutsch* F. Károly felfolyamodik a kereskedelmi miniszterhez és kérni fogja *Friedmann* védjegyének megsemmisítését, elnapolta.

Ennek a tárgyalásnak volt a folytatása a mai becsületsértési pör.

Fodor Lipót ügynök becsületsértésért emelt panaszt *Deutsch* F. Károly ellen, aki őt „spiclinek” nevezte s azt is mondta, hogy *Friedmann* megfizette. *Takáts* bíró *Deutsch* F. Károlyt a becsületsértés vádja alól *felmentette*. Az ítéletet azzal indokolta meg, hogy *Deutsch* F. Károly, bár a kifejezés sértő, *jogos kritikát gyakorolt* a panaszos eljárása felett, amikor őt „spiclinek” nevezte.

Kossuth az aradi mandátumról.

Komjáthy Béla jelöltsége.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 19.

Már csak órák választanak el az új országgyűlés megnyitásától és Aradváros közönsége még teljes bizonytalanságban van az iránt, hogy *Barabás* Béla dr., a város országgyűlési képviselője megtartja-e az aradi mandátumot, vagy sem? Mig néhány nappal ezelőtt egész határozottsággal azt beszélték, hogy *Barabás* az aradi mandátumot tartja meg, addig legutóbb ismét előtérbe léptek azok az érvek, amelyek a fővárosi mandátum megtartása és az aradi, valamint a nagyvárosi kerületben való lemondás mellett szólanak.

Közben egyre folynak a kombinációk arra nézve, hogy *Barabás* lemondása esetén kit jelöljön a függetlenségi párt az aradi mandátumra, amelynek a párt részéről való megtartására a budapesti központ is nagy sulyt helyez. Az országos nevű jelöltek közül megemlékeztünk már *Komjáthy* Béláról, az országos függetlenségi párt volt alelnökéről, akinek jelöltsége mellett maga *Kossuth* Ferenc a függetlenségi párt elnöke száll sikra. *Komjáthy* ugyanis a legutóbbi választásokon kimaradt a parlamentből és minthogy *Kossuth* — saját szavai szerint — *Komjáthy* kiváló képzettségét és tudását nem szívesen nélkülözné a parlamentben, a kereskedelmi miniszter egy *Nagy* Sándor dr.-ral, a nagylaki kerület függetlenségi képviselőjével folytatott beszélgetés során nemcsak a leghizelgőbben nyilatkozott *Komjáthy*ról, hanem a legmelegebben ajánlotta is jelöltül az aradi választókerületnek *Barabás* lemondása folytán megüresedő mandátumára.

*Kossuth*nak és *Nagy* Sándornak az aradi mandátumra vonatkozó beszélgetéséről, melynek nyilvánosságra hozatalát a kereskedelmi miniszter kifejezetten megengedte, az a'abbi tudósítást adjuk:

Nagy Sándor dr. a minap látogatást tett beteg pártvezérénel, *Kossuth* Ferencnél, aki ágyban feküdt ugyan, de a képviselők látogatását fogadta. Beszélgetés közben *Nagy* Sándor azt kérdezte *Kossuth*tól, hogy mi lesz a sorsa az aradi mandátumnak, mire a miniszter a következőképp felelt:

— Most még nem időszerű a kérdés, mert hiszen nem tudjuk, hogy megüresedik-e a mandátum. Mi *Barabás* Bélát *nem fogjuk erőszakolni*, hogy minden áron szakadjon el az aradiaktól, de nagyon meg kell fontolni a dolgot, mert az Erzsébetvárosra is vigyázni kell. Nem szeretném, ha *Barabás*nak a fővárosi mandátumról való lemondásával magunk ellen zuditanók itteni lelkes táborunk elégedetlenségét. A mandátumok közötti választás hosszabb megfontolást igényel és így döntés is csak később lesz.

Nagy Sándor erre azt kérdezte, hogy ha *Barabás*nak a budapesti mandátumot kell megtartania, kit lehet Aradon fölléptetni?

Erre *Kossuth* a következőket mondta: — *Én Aradhoz méltó jelöltnek tartom Komjáthy Bélát*. Nagytudásu, jeles emberünk, akit nehezen nélkülözhetünk. A küszöbön levő nagy reformmunkálatoknál,

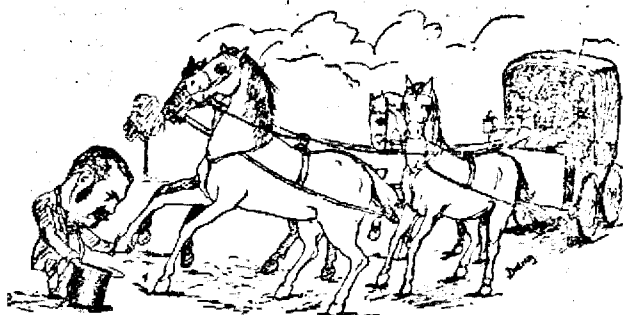
a magyar horvát pénzügyi egyezményről és a készfizetések fölveteléről szóló törvényjavaslatoknál szükségünk van Komjáthy képzettségére és szakértelmére. Régi vezérharcosa ő a pártnak és ha a legutóbbi években eltértek is nézeteink a párttaktikára nézve, most, amikor ez eltérések már tárgytalanok, neki helyet kell foglalnia parlamentünkben. Annak idején, ha rákerül a sor, *Komjáthyt a legmelegebben fogom ajánlani az aradiaknak.*

Ezzel véget ért az Aradot közlő érdeklő beszélgetés.

Komjáthy Bélának nézeteltérése a függetlenségi párt zömével, — mondta tudósítónknak Nagy Sándor dr., — eléggé ismeretes. Komjáthy elejétől fogva *ellenezett a néppárttal való koalíciót* és ezért, bár tagja volt a vezérő bizottságnak, csupán egyetlen ülésén vett részt. Az ismert nevű politikus, aki a függetlenségi pártnak éveken át alelnöke is volt, nem is titkolta meggyőződését és ismételtelen kijelentette, hogy nem vesz részt olyan politika folytatásában, amelynél Rakovszky István dominál. Harminc esztendő politikai multja egybeforrott az igaz szabadelvűséggel és demokráciával és ezt a multat nem tagadhatja meg most azzal, hogy a klerikális és reakcionárius táborral egy csapáson haladjon.

Komjáthy Béla 1847. június 24-én Karászon, Szabolcsmegyében született Tanulmányai végzetével Szabolcsmegyében tiszteletbeli jegyzővé lett. 1868-ban Budapesten ügyvédi irodát nyitott. A képviselőháznak 1875-ben lett először tagja, midőn a kunszentmártoni kerület választotta meg képviselőjének; 1884-ben kerületében kisebbségben maradt, de *Sárózy Aurélnak* Fejérmegye alispánjává történt megválasztása folytán elnyerte a karcagi kerület mandátumát. 1887-ben úgy a karcagi, mint a cegédi kerületben megválasztott, az utóbbiban nagy harc után *Verhovay Gyulát* tuktatván meg. E mandátumot tartotta meg. 1892-ben a somlyóvásárhelyi kerületben választott meg, míg 1896-ban a nagykaposi kerületet hódította el a nemzeti párttól. A házban rendszerint pénzügyi és gazdasági kérdésekben szóalt fel.

A főispán kocsija előtt.

Nem olvasták még a *Hogy kell ünnepelni?* című könyvet? Talán még nem is jelent meg. Kár. Abban meg lehetne írni, hogy milyen módjai vannak az ovációnak. Lehet ünnepelni nagy fényvel, — és abban még sincsen hangulat; s lehet a legegyszerűbb eszközöket használni, hogy azzal mégis elbájozzák az embereket. Lehet ünnepelni érzéssel, patetikusan, ötletesen, rapszódikusán, áhitattal, fennjárom örömmel és méla akkorddal.

A főispáni beiktatón vetélkedtek a különféle módokban. Ez a gyorsfénykép pedig elárulja, hogy a hódolat legszebb formáját ki találta meg...

Öngyilkosok között.

(Melyik a legkellemesebb halál?)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, május 19.

Most, hogy a tavasz beköszönt, egész világon szinte epidémiaszerűen pusztít az öngyilkosság, egyik budapesti hírlapíró elment a pusztulás tanyájára, a kórházakban ápoló öngyilkosok közé. Borzalmasan érdekes tudósításából, melyben ennek a látogatásnak tapasztalatait írta meg, az alábbi részleteket közöljük:

A marólug... fakó arccal, borzalmasan lesoványodott agokkal feküdtek fehér ágyakon az asszonyok. A nyitott ablakon keresztül a szellő beodorta az udvar akáciáinak illatát. Ezek itt marólugot ittak, amely a leggyakrabban szerepel a külvárosi drámákban. A legolcsóbb mérge. Négy fillérért három emberre való lehet kapni... Többnyire fiatal nők mind, miúta egy óriási virágoskertben lennék, de amelyre már lecsapott a halál lehellete.

Megállok az egyik ágy előtt. Fiatal, talán tizenhat éves leány, L. Aranka. Néhány hét előtt még vidáman táncolt egy külvárosi mulatóhely színpadán, most fáradt, nyöszörgő hangon válaszolt kérdéseimre. Ajkát sebek borítják. Szájából kivett egy hűtlésül használt jégdarabot.

— Rémes délután volt... pénteken... Azzal az elhatározással emeltem ajkaimhoz a marólugos poharat, hogy fenéig kiürítem. De alig vettem a számba egy kortyot, borzalmas fájdalom futott keresztül rajtam. Mintha a nyelvemet, a torkomat éles késekkel hasogatták volna. Sikoltani akartam, de a torkom összeszorult. Most itt vagyok. Jégbehűtött tejet ittanak velem, de nem tudom lenyelni. A torkom csupa égett seb, s napról napra jobban összeszorul... Meg fogok halni.

A többiek s panaszkodtak mind, miközben fogaik közül kicsorult a jeges víz. A marólug a legveszedelmesebb mérge. Az a szerencse, hogy a legtöbben nem tudják lenyelni, hanem összeégett ajkuk közül rögtön kiköpi a halálos folyadékot. A nyelv olyan lesz, mintha lehúzták volna róla a bőrt. A torok összeég és a gyógyuló sebek rettenetesen összezsugorítják a nyeldeköt, annyira, hogy a beteg nem tud táplálékot nyelni. Nem ritkán *folvágják a gyomrukát*, hogy mesterséges uton, drain csövekkel táplálják.

Láttam egy ilyen asszonyt. Összeaszott, szinte madárszerű arccal feküdt, a drain csövek már nem tudták táplálni, mert föléggett, összezsugorodott gyomra nem emésztette föl a táplálékot. Ugy feküdt sovány, kinyújtott karjával, mint a halál angyala.

Csupa terem, enyhe világoszöldre festett falak, s a fehér ágyakon sárga asszonyok. Cselédleányok, akik foszforos gyufát ittak, míg jegesedő testtel, benuzó szividegekkel bekerülnek ide a többiek közé. A vörös szublimátpasztyillák áldozatai, akik rettenetes görcsökben, egyre fokozódó fájdalmak közepette halnak meg. Itt ott egy gyermek, aki talán a halál örvényén álló anyját jött meglátogatni, s tágra nyílt szemmel bámul a tragédiák birodalmába. Csak stríchnines mérgezést nem láttam. A gyilkos szer, amely a viviszekcióban annyira összegörbíti a macskát, hogy még a gerincecsontjai is beletörnek a fájdalomtól, oly gyorsan ői, hogy áldozatai sohasem kerülnek kórházba.

Beszéltem egy orvosnövendőssel. Morflumot ivott, hogy örökre elaludjon. A kórházban addig rázták, élesztgették s itattak vele kámforos elejat, koffeint amíg magához tért. Most dermesztő lehangoltság vett rajta erőt és viszakiváncozott megint a haláiba.

H. István kocsis a rákospalotai hidon felakasztotta magát; a hid párkányára támaszkodva előbb még egy golyót röpített a mellébe. A kötél elszakadt s az öngyilkosjelölt a vízbe zuhant, abonna kimentették. Összes műveletei közül az *akasztást* találta a legkellemesebbnek.

A vízbefulladásra szánt leányok leírhatlan izgalmakról és szenvedésekről beszéltek. Van a kórházban egy leány, F. Judit cselédleány, aki gazdájának a lakásán leugrott a harmadik emeletről, de csodálatos módon semmi különösebb sérülés nem érte.

— Zuhanás közben *gyönyörű érzések* vettek erőt rajtam, — mondotta. Később elvesztettem az eszméletemet, de a mentőkocsiban édes álmok tartották izgalomban a lelkemet. Csak mikor a kórházban fölbredtem, vettem észre, hogy a jobb lábam el van törve. Azóta rettenetes fájdalmak gyötörnek.

A kórházba most egy újabb áldozatot hoztak, egy fiatal embert, aki a kerepesi-uti temetőben az anyja sírján mellé lőtte magát. Azt beszéltek, hogy a meglőtt emberek az első pillanatban nem is veszik észre sebesülésüket, s csak később ébrednek rettenetes öntudatra, a mikor leírhatatlan halálfélelem és borzalmas szenvedések vesznek erőt rajtuk.

IRODALOM ES MUVESZET.

— Fedák Sári visszavonul a színpadtól. Egy nagyváradi újságról abból az alkalmából, hogy Fedák Sári Nagyváradon vendégszerepel, meginterjúvolta. Fedák Sári a következőket mondotta:

— *Visszavonulok végleg a színpadtól, s akkor pihenhetek.*

— *S ez megmáshatatlan szándéka?*

— Igen. Még e télen játszom. A Népszínházban lépek föl, három új darab címszerepét kreálom. *Rajna Ferenc* Rab Mátyását, *Verő György* Falusi Madonnáját és *Mérei Adolf* Beatricéjét. Az utolsó gyönyörű darab lesz s azt hiszem, ebben nagy sikert is fogok aratni.

— *És meg tudna válni végleg a színpadtól?*

— Hát megválnok tőle. Elég dicsőséget, babért aráltam, hadd jöjjenek most mások, mutassák meg mit tudnak. Primadonna csak minden tíz évben terem egyszer, de én nem vagyok önző, nem használok ki ezt az egész időt.

* *Kártyajátékok könyve*. Két szenvedélyes szórakozása van a magyarnak: a politika és a kártya. Míg az egyiket unalomból űzi, a másik élvezetet nyújt. Főösleges talán rámutatnunk, hogy melyik szórakoztatja? A politikát könyvből megtanulni nem lehet, a kártyázáshoz kell egy vezérkönyv. Ilyen könyv a *Parlaghy „Kártyajátékok könyve”*, mely most jelent meg második kiadásban. Mokány Berczi írta hozzá az előszót s a kártyásoknak való okos tanácsokat. Ez a könyv felöleli a kártyajáték minden nemét. A csendes, piké, huszonegy, patience, tarok, felváltva követik benne egymást. A játék szabályai határozottan vannak körvonalozva benne s kétség esetén hasznos utmutatásul szolgál. A tiltott játékok is fel vannak sorolva, azonkívül kártyabüvészkedés, kártyaműszavak jegyzéke egészítik ki ezt a 32 levelű biblia-magyarzatot. A könyv elején találjuk a kártya és kártyajáték rövid történetét. Ez a rövid tartalma a csinos kiállítású könyvnek, melyet minden passionatus kártyás élvezettel és haszonnal forgathat. Megjelent Lampel R. könyvkereskedése (Wodianer és fia) r.-nál és minden könyvkereskedésben kapható. Ára vászonkötésben 3 korona 60 fillér.

Vihar egy kinevezés körül.

Mozgalom az orvosok között.

(Három nyilatkozat.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 19.

A gáji kerületi orvosi állásnak *Mészáros* Gábor krassó-szörénymegyei járási orvossal történt betöltése ma sok izgalomra adott okot város- és megyeszerte. Orvosi körökben felette sérelmesnek tartják az új főispán első kinevezését s bár elismerik, hogy a főispánnak joga volt kinevezni azt, akit akart, mégis aláhuzottan hangsúlyozták, hogy a jogok gyakorlásának mindenkor az igazságon és méltányosságon kell alapulnia.

Az aradi orvosok körében egyébként mozgalom indult meg az iránt, hogy a gáji orvosi állás javadalmazásai csökkentessenek s ezzel határ szabassék annak a meg-megújuló orvos-invázióknak, mely üresedés esetén mindenkor veszélyezteti a helybeli orvosi kar érdekeit. A kerületi betegsegélyző pénztár igazgatósága körében például máris fölmerült az a terv, hogy a gáji pénztári betegek kezelése ne az ujonnan kinevezett kerületi orvosra, hanem valamelyik másik aradi orvosra bízassék.

A polgármesteri hivatalhoz különben a mai nap folyamán már megérkezett a kinevezés dolgában a főispán hivatalos értesítése. A kinevezés így hangzik:

Arad szab. kir. város közönségének

Arad.

A dr. *Hecht* Arnold kerületi orvosnak a III-ik kerületbe történt áthelyezése folytán Arad szab. kir. város törvényhatóságánál megüresedett IV-ik, gáji kerületi orvosi állásra dr. *Mészáros* Gábor Krassó-Szörény vármegyei járási orvost neveztem ki.

Miről a város közönségét tudomásvétel végett tisztelettel értesitem.

Arad, 1906. évi május 16-án.

Károlyi s. k.,
főispán.

Kérdést intéztünk ma a szóban forgó kinevezés ügyében *Kabdebó* János dr., az egészségügyi bizottság elnökéhez, *Vas* Sándor dr., az orvosszövetség elnökéhez és *Leitner* Ernő dr., a kerületi betegsegélyző pénztár igazgató-főorvosához, a kiknek alább közlött nyilatkozatai élénken bele világitanak az ominózus ügybe.

Kabdebó János dr.,

az egészségügyi bizottság elnöke.

Az egészségügyi bizottságra pályázatok alkalmával az a feladat hárul, hogy megállapítsa a pályázók kvalifikációját. Így történt ez most is. Annyi azonban tény, hogy a bizottság ezenkívül kifejezést adott azon óhajának, hogy a megüresedett állásra aradi orvos neveztessek ki.

A magam részéről felette elszomorítóan tartom azt, hogy ha valaki évekig gyakorlatot üz egy városban, ama reménytől eltelve, hogy egy fix állás megüresedése esetén szerzett érdemeinél fogva ő nyerheti el. S aztán bekövetkezik az a sajnálatos körülmény, hogy annak adják az állást, aki ezen érdemekkel szemben csak szerencséjének köszönheti, hogy a versenyben győztes maradt.

Vas Sándor dr.,

az országos orvosszövetség Aradváros és Aradmegyei főokmányának elnöke.

Az új gáji orvos kinevezéséről ma reggel értesültem az *Aradi Közlöny* útján s hogy e tárgyban határozott formában nyilatkozhattam, ismernem kellene a hiteles okmányokat. Mindenesetre fölteszem, hogy a pályázóknak a lapban föltüntetett névsora megfelel a valóságnak. S ebben az esetben bizony *jogtalan sérelem esett az aradi és az aradmegyei orvosi-karon*, amelynek kebeléből, különösen pedig a pályázók közül teljesen megfelelő embert találhatott volna a főispán. Hogy például mást ne említsek, ott van *Fényes* Samu dr., aki minden tekintetben, joggal számíthatott volna az állás elnyerésére, annál is inkább, mivel *Brück* Gyula dr. hatála óta ő látta el Gájban a kerületi orvosi teendőket.

Nem vonom ugyan kétségbe az ujonnan kinevezett kerületi orvosnak, *Mészáros* Gábor dr.-nak a képességeit és tudását; lehet, hogy kitűnő orvos, akiben nyeresége lesz Aradnak, de minden tekintet latba vetve, ismételt hangsúlyozom, hogy a főispánnak ez az intézkedése *mindenképen helytelen* s minket, aradi orvosokat érzékenyen sért.

Leitner Ernő dr.,

a kerületi betegsegélyzőpénztár igazgató főorvosa.

— Habár személyes indokból nem szívesen nyilatkozom, de egyrészt a lap szerkesztője iránt érzett barátságom folytán, másrészt ismervén az aradi orvosi körök nézetét ebben az ügyben, szükségesnek érzem, hogy kifejtsem nézetemet. Első sorban az bántja az aradi orvosi köröket, hogy *Károlyi* Gyula gróf főispán, mint új ember, nem ismervén az aradi viszonyokat, tisztán a törvény által biztosított jogaival élt, az illetékes faktorok véleményének meghallgatása nélkül. Mi aradiak nem vagyunk hozzászokva ehhez a bánásmódnak. Másodsor az bántja az aradi orvosi kart, hogy nem aradi orvos nyerte el az állást. Pedig volt aradi pályázó, akinek szintén megvolt a kvalifikációja az állás elnyeréséhez. Ha más nem, úgy az egészségügyi bizottság véleményének mellőzése is kihívja a kritikát. Elvégre ez a testület nagy mértékben hivatva van az ügy mérlegelésére. Különösen a fiatal aradi orvosnemzedék van elkeseredve a kinevezés miatt. Itt fizetnek adót, itt küzködnek és ha végre egy jobb állás elnyerésére nyílik kilátásuk, elüti őket ettől egy teljesen idegen ember.

— Véleménye szerint milyen hatása lesz a kinevezésnek?

— Merem állítani, hogy *Mészáros* Gábor dr. kineveztetése nagy *ellenzenvet* keltett úgy a laikus közönség körében, mint az orvosi karban. Sőt az orvosok körében van egy áramlat, amely arra törekszik, hogy ezzel az állással eddig egybekötött és körülbelül háromezer koronával dotált állások más aradi orvosnak adassanak.

Ez *Leitner* dr. véleménye az ügyről. Ami a nyilatkozatnak utolsó részét illeti, amint értesülünk, a kerületi betegsegélyző pénztár igazgatósága, a Neuman-gyár és más egyesületek, amelyeknél a gáji kerületi orvosok eddigelé állásokat töltöttek be, az eddigi rendszer megváltoztatásával más aradi orvosnak fogják juttatni ezeket. A kerületi betegsegélyző pénztár or-

vosi állása ezernyolcszáz, a Neuman-gyáré és más kisebb egyleteké nyolcszáz, az ipartestületi betegsegélyző pénztáré pedig évente száz koronával díjaztatik. A gáji orvosi állás egyébként a következő javadalmazással jár: törzsfizetés kétezerkét száz korona, lakbér négyszáznegyven korona és kocsipénz nyolcszáz korona.

Amint értesülünk, *Mészáros* Gábor dr.-t már a mai nap folyamán figyelmeztették az állás elfoglalásával járó kellemetlenségekre. *Hecht* Adolf dr. városi kerületi orvos ugyanis számos aradi orvos nevében levelet intézett hozzá, amelyben egyrészt figyelmeztette arra a visszatérésre, amelyet kineveztetése az aradi orvosok körében keltet, másrészt tudomására hozta, hogy az esetben, ha elfoglalja állását, nem számíthat a gáji orvosi állással eddig egybekötött jövedelmekre.

Itt említjük meg végül, hogy *Mészáros* Gábor dr., egy újabb verzió szerint, nem *Károlyi* Gyula gróf, hanem *Izabella* főhercegnő gyóntató papjának a fivére.

Az ifjuság tornaversenye.

(Nyolcszáz diák felvonulása.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 19.

A testezés nemes sportjában elért eredményüket fogják holnap bemutatni az aradi középiskolák ifjai. Leiket gyönyörködtető látvány lesz, mikor mintegy ezer ifju fog felvonulni. Aradnak, amely a vidéki városok között mindig első volt a sport terén, sőt némely tekintetben tulszárnyalta a fővárost is, legfőbb kötelessége ápolni a testezés sportját. A holnapi tornaverseny meg fogja mutatni, hogy mennyire számíthatunk e tekintetben a jövő nemzedékre.

A versenyről alábbi tudósításunk szól:

Fényes ünnepe lesz holnap az aradi főgymnázium, a főreáliskola és az állami tanítóképzőintézet növendékeinek. Mintegy nyolcszáz ifju vonul fel a Lyceum előtti térre, ahol nemes versengésre kelnek egymással a sport minden ágában.

Az intézetek fél négy órakor gyülekeznek zászlóik alatt az Aradi Tornaegyesület és a Maros Evező-Egyesület csónakházai közötti térségen. Innen kürt- és dobszó mellett, az Andrassy-téren, az Atzél Péter-utcán és a báró Eötvös utcán keresztül a Jókay térre vonulnak, ahol élükre áll a katonazenekar, amelynek hangjai mellett a tornaverseny színhelyére mennek.

Az ifjak intézetenként különböző színű dreszben lesznek, ami különösen szép képet fog nyújtani.

A tornaverseny négy órakor veszi kezdetét. Az ifjak tizenkét oszlopban vonulnak fel. A felvonulás után a katonazenekar kísérete mellett előneklük a Hymnuszt. Ezután kezdetűket veszik a szabadgyakorlatok.

A három intézet 25—25 tanulója buzogánygyakorlatokat mutat be. Majd szertornaázás következik huszonhat csoportban. Ezután következnek az egyéni versenyek, síkfutás, rudgáras, kötélmászás, függeszokás, magasugrás és súlydobás. Végül hat hat tornász nyújtón és korláton szabadgyakorlatokat mutat be.

Az ünnepélyt *Jancsovits* Ferenc és *Palotay* Antal főreáliskolai, *Nagy* Sándor főgymnáziumi

és tanítóképzőintézeti tornatanárok készítettek elő.

A tornaverseny jövedelme az országos és kerületi tornaversenyre felküldendő szegénysorsu deákok felségélyezésére fordítatik. A belépő díj hatvan és husz fillér.

Szendrey és Mariházy — budapesti szinigazgatók.

(A Magyar Színház átvétele.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 19

Rendkívül érdekes színházi terv foglalkoztatja néhány nap óta a székesfővárosi művészi köröket. Ez a hír bennünket, aradiakat, kétszeresen érdekel. Arról van szó, hogy a Magyar Színházat jelenlegi bérlőitől átvesszik, illetőleg kibéreltik Szendrey Mihály aradi szinigazgató és Mariházy Miklós, az aradi szinintársulat tagja. A terv kezdeményezője Mariházy volt, aki szabadságidejét május 1-től a fővárosban töltötte.

A Magyar Színház jelenlegi bérlői Leszkay András, volt aradi szinigazgató és Zoltán Jenő, akiknek a részvénytársasággal még két éves szerződésük van. A körülmények azonban úgy alakultak, hogy a színház vezetésétől mind a ketten vissza óhajtanának lépni. Zoltán Jenő, aki a színház művészeti igazgatója, hosszabb idő óta betegeskedik s feltétlenül pihenésre van szüksége; Leszkay pedig már ráunt a szinigazgatásra s az a terv foglalkoztatja, hogy a Bárd-féle színházi ügynökséghez hasonló vállalatot létesítsen, amely külföldi darabokat közvetít fővárosi és vidéki színházakkal, a darabok szövegekönyvét és partitúráit kiadja és színházi jegyek árúsításával s hangversenyrendezésekkel is foglalkozik.

Mariházy a tárgyalások megindításánál, kezdettől fogva Szendreyvel karöltve járt el. Szendreyt, aki feleségével Abbáziában üdül, Mariházy és Leszkay felszöngyözték Budapestre és úgy a színház átvételének módozataiban, mint az anyagiakban gyorsan megegyezésre jutottak. Leszkaynak még két éves szerződése van, amely két évet az új bérlők a terv szerint átvesszik s újabb hat évre bérelnek ki a színházat. A két évi bérlésnek Leszkaytól való átvétele, valamint a ruhátár s a diszlettár megvásárlása és a fennálló szerződéses kötelezettségek vállalása költséges koronát igényel. A színháznak további hat évre való kibérlése pedig harminchatezer koronába kerül.

Mariházy a bérléshez szükséges összeg egy részét családi pénzből fedezte volna s őstől fogva neki jutott volna a színház művészi vezetése. Szendrey természetesen megtartotta volna az aradi színházat is s csak mint Mariházy társa szerepelt volna, aki a színház adminisztratív és finansziális ügyeit intézné, ha egy, különben még könnyen legyőzhető akadály nem gördült volna a már csaknem befejezett dolog elé. — Érdekes tervük volt Szendreyéknek, a Magyar Színház reformálására vonatkozólag, amennyiben prózai darabokat kultiváló színházzá, nevezetesen modern szociális szinpaiddá akarták átalakítani a párisi modern színházak és a berlini Klei-

nes Theater mintájára. A francia és a német irodalom gazdag a szociális irányú művekben, amelyek közül elvéve hoznak egyet-egyet hozzánk, holott a fővárosban máris volna közönsége. Ezzel természetesen karöltve jár a helyárok lényeges leszállítása.

Ez az érdekes terv az utolsó pillanatban egy időre fennakadt Szendrey egyik feltételén, amely egyébként minden színházi ember előtt érthető. Szendrey ugyanis csupán a színházat és a felszerelést hajlandó átvenni, de egyetlen, a tagokkal most fennálló szerződés megtartására sem kötelezné magát. Nem is képzelhető el másként, hogy az új irány győzelmes utat törhet ebben a színházban, csakis úgy, ha teljesen új személyzettel vonulnak be az új bérlők. A színház átvételének ügye egyelőre még függőben van, de ha sikerül ezt a differenciát elsimítani, akkor a szerződést hamarosan nyelbeütik.

A főfőküldöttség.

(Részlet az installációs tudósításokból.)

Ezután a közuti tégla és lovasut küldöttsége jelent meg a főispán előtt. A küldöttség vezetői, Mülek Lajos disznagyarban és Tenner Lajos anélkül voltak. Mülek a következő beszédet tartotta:

Megmondta már halhatatlan költőnk, Bolyai Farkas is, hogy lovasut nélkül nincsen élet és ha van élet, az már nem is élet. A ló nemes állat. A ló nyereg. A ló fut. A ló húz. A ló négylábu emlős. A ló okos. A ló rug. Ha e kitűnő tulajdonságokkal felruházott állathoz még egy vasutat is kapcsolunk, kész a lovasut, amelynek nevében eljöttünk méltóságod színe elé részben üdvözlés céljából, részben azért, hogy felhívjuk méltóságod undorát a városi automobilon irányában. Őseink iránt tartozó kegyeletünk nem engedi meg, hogy a lovat benzinnel helyettesítsük. Verba volant, scripta manent. A benzín elillan, a ló megmarad. És egyáltalában, őseink lovon foglalták el a hármast folyó földjét a Kárpátoktól az Adriáig és az emperi kor legvégsőbb házáig. Őseink még a húst is lóháton, nyereg alatt puhították. E tradíciók megbecsülésére kérjük méltóságodat. A lovasut csak azért jár lassan, mert lassan járj, tovább érsz. Ezzel befejezem beszédemet és az isten méltóságodat szakadatlanul éltesse! (Viharos éljenzés.)

A főispán a remek beszédert meghatva mondott köszönetet, ami után a kalauzok átadták neki a diszkalauzi oklevelet.

Házmegnyitás előtt. Az autonóm vámtarifa.

(Wekerle Bécsbe.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, május 19

A holnaputáni nappal végre megkezdődik újból a sokáig szünetelt parlamenti élet. Pár nap múlva az egész ország tisztában lesz a kormány teljes programjával, melyben az előjelek szerint az Ausztriával való viszonyra vonatkozó több fontos kijelentés is lesz. Legalább erre enged következtetni Wekerle Sándor mai bécsi útjának eredménye, amely komoly reményeket nyújt arra nézve, hogy az önálló vámtarifa kérdése Magyarországra kedvező kerékvágásba jutott.

Mai távirataink a következők:

Wekerle Bécsben.

Wekerle Sándor miniszterelnök ma Bécsbe érkezett és a magyar minisztérium palotájában szállott meg. A miniszterelnök Zichy Aladár gróf ő felsége személye körüli miniszterrel tanácskozott.

Wekerle Sándor miniszterelnök, az első délelőtti órákban megbeszélést folytatott Zichy Aladár miniszterrel, majd Daruváry Géza udvari tanácsossal, a kabinetiroda főnökével, 10 óra után pedig fölkereste Hohenlohe herceg osztrák miniszterelnököt.

Wekerle látogatásának az volt a célja, hogy megkérdezze az osztrák miniszterelnököt, milyen álláspontot foglal el a magyar kormány kívánságát illetőleg, hogy az autonóm vámtarifát, mint önálló magyar vámtarifát iktassa törvénybe. A magyar kormány ehhez a követeléséhez feltétlenül ragaszkodik. A tanácskozás után Wekerle a királyhoz megy kihallgatásra, ebben az órában azonban a kihallgatás ideje még nincs megállapítva.

Későbbi bécsi távirat jelenti:

A két miniszterelnök tanácskozása másfél óráig tartott. A tanácskozás után az osztrák pénzügyminisztériumban a szakminiszterek a kiegyezési referensekkel azonnal konferenciára ültek össze, amelyen résztvettek Kozel pénzügyminiszter, Bouquois gróf földművelésügyi miniszter és Auersperg herceg, a kereskedelmi minisztérium vezetője. Az értekezlet azért ült össze, hogy tudomásul vegye azon nyilatkozatokat, amelyeket Wekerle a Hohenlohe herceggel folytatott tanácskozás során tett és hogy az ily módon előállott helyzetről tanácskozzanak. Osztrák részről a vámtarifa-törvény egyoldalú szabályozása és a közös autonóm vámtarifának önálló vámtarifával való helyettesítése tárgyában kompromisszumra törekcsenek.

A két kormányfő a vámtarifa kérdésében tanácskozott. Hohenlohe kijelentette, hogy az osztrák kormány hajlandó a 67-es kiegyezés reformjára, de hogy egyes pontokat változtassanak meg, abba nem hajlandó belemenni.

Az önálló magyar vámtarifa.

Kévéssel 12 óra előtt Wekerle miniszterelnök a Burgba ment, ahol a király azonnal kihallgatáson fogadta. Az audien- cia egy óráig tartott. Két órakor a miniszterelnök újból kihallgatáson jelent meg a királynál.

A bécsi N. F. Pr. estilapja a Wekerle audiencajáról a következőket jelenti:

A magyar kormány, amely három nap mulva az új képviselőház elé lép, első feladatának tekinti az autonom vámtarifának ügyét és a korona részéről jóváhagyott program értelmében az alkotmányos rend helyreállítását. Régi tapasztalások bizonyítják, hogy a magyar kormány követelei *aligha maradnak teljesítetlenek*. Ha a jelek nem csalnak, úgy a Wekerle-kabinet legközelebb a magyar törvényhozás elé fognak lépni egy javaslattal, amely tartalmára nézve teljesen kongruens, formájára nézve azonban *az önálló magyar vámtarifát fogja magában foglalni*. Ami a trónbeszédet illeti, nem felel meg a valóságnak, hogy annak szövegén és különösen a hadügyi politikára vonatkozó részén — bizonyos sajtótámadások következtében — változtatások történtek. A trónbeszéd már régen meg van állapítva s mint egy passzusa hangsúlyozni fogja, a főnálló szövetségek fentartásával a hatalmakhoz való jó viszonyról emlékezik meg.

Minisztertanács.

Holnap minisztertanács lesz, amelyen *Wekerle* Sándor kormányelnök beszámol a kabinetnek a mai audienciáknak lefolyásáról és akkor állapítják meg véglegesen a hétfői napnak, az országgyűlés megnyitásának részleteit.

A miniszterek abban a véleményben vannak, hogy a hétfői nap semmiféle meglepetést nem fog hozni. A képviselőház ülését körülbelül fél órai tartamra becsülik és azt hiszik, hogy ugyanannyi idő alatt a főrendiház ülése is véget ér.

Hogy ülnék a miniszterek?

A képviselőház háznagya, *Tóth* János ma megtette az utolsó intézkedéseket a hétfői ülésre. A miniszteri bársonyszékeket, a szélső baloldal felé terelték, mert a miniszteri helyek teljesen kicseréltek. Nevezetesen, most a miniszterek következő sorrendben fognak ülni: A szélső baloldal előtt: *Kossuth* Ferenc, *Apponyi* Albert gróf, *Polónyi* Géza, a középen *Zichy* Aladár gróf, utána *Darányi* Ignác, *Jekelfalussy* Lajos, *Andrássy* Gyula gróf és *Wekerle* Sándor dr.

Igen érdekes képe lesz illetéknépen az új Háznak.

Az alelnökség.

A szövetkezett pártok kijelölt bizottsága tegnap nem állapodott meg a személyi kérdésben, hanem tisztára a numerikus kérdéseket intézték el. Nevezetesen megállapították, hogy a bizottságokba és a tisztikarba mely párt hány jelöltet kändálhat. Már most a személyek jelölése tisztára az egyes pártok beügye.

A mi az elnöki állást illeti, erre nézve *Kossuth* Ferenc kijelentette, hogy ő állja a paktumot, mely a szövetkezett pártok között létrejött és pártjának egy csekély töredékével szemben ragaszkodni fog ahhoz, hogy az elnöki állások az eddigi arányokban osztassanak el.

Mint értesülünk, az alkotmánypárt a maga részéről a leghatározottabban *Issekutz* Győzöt fogja az alelnöki állásra jelölni, noha *Issekutz* Győző dr. az eddigi herce-hurcák után gondosan ki akar térni a mindenesetre értékes megtiszteltetés elől.

A „bizalom honorálása.”

Justh Gyula, a képviselőház volt és leendő elnöke ma kijelentette, hogy ő föl-

tétlenül fölmegey Budára a trónbeszéd meghallgatására. Hogy a függetlenségi párt többi tagjai ebben a kérdésben milyen álláspontot foglalnak el, — mondotta *Justh* — azt nem tudom, meggyőződése azonban, hogy az illetet sértené a párt, ha nem jelennek meg a várlakban. A király ugyanis a többséggel szemben teljes bizalmát fejezte ki, amidőn kebeléből kormányt nevezett ki. Ezt a bizalmat honorálni kell. Tekintettel arra, hogy a fekete-sárga lobogóeltűnik a várlakról, semmi akadálya sincs annak, hogy a királyi palotába vonulhatnak. Ez meggyőződése, fejezte be *Justh* nyilatkozatát, és ily értelemben cselekszem.

Vaszary a papság politizálásáról.

A legközelebbi napokban *Vaszary* Kólos biboros két érdekes körlevelet intéz az összes katolikus egyházmegyék papságához. Az egyik pásztorlevél, tekintettel néhány katolikus lelkésznek a legutóbbi képviselőválasztáson tanusított hazafiatlan magatartására szabályozni fogja a lelkészkedő papságnak az aktiv politikában való részvételét, szigorúan megállapítva azokat a kereteket, amelyek között a lelkész politikai működése mozoghat.

A másik pásztorlevél a koronázó ünnep évfordulójáról fog szólni. Ebben a hercegpimas elrendeli, hogy június 8-án, a király megkoronáztatásának évfordulóján mindenütt ünnepélyes szentmise tartassék, amelynek végén az *Esterházy* nádor-imádság mondassék el. A hercegpimas az imádságot magyar, német és horvát nyelven meg fogja küldeni az összes egyházi hatóságoknak.

Egy aradi tanár bűnpörei.

(Hatszoros vád alá helyezés.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 19.

Tavaly nyáron alaposan divatba jött Aradon a névtelen levelek divatja. Különösen a festők és a képzőművészettel foglalkozó emberek kapták a gyalázkodó anonim leveleket, a melyek írója a lehető leggaládabb módon gázolt egyeseknek becsületébe. Megindult a kutatás, hogy ki lehet a levelek írója, — de hiába. Az egész város foglalkozott már ezzel az ügygyel, amikor az *Aradi Közlöny* hasábjain *Balla* Frigyes festőművész nyílt levelet tett közzé, melyben az anonim levelek írójaként *Visontay* Kálmán aradi rajztanárt jelölte meg.

Visontay Kálmán sértve érezte magát a cikk által s arra feleletként négy aradi lapban nyílttéri nyilatkozatot tett közzé, amelyben *Balla* Frigyesről erősen sértő hangon beszélt. Ugyanakkor egy társaságban azt is kijelentette, hogy *Balla*t tetteleg fogja lazultálni.

Noha ez a kijelentés megmaradt kijelentésnek, *Balla* Frigyes mégis *bűnvádi feljelentést* tett *Visontay* ellen négy rendbeli, sajtó útján elkövetett nyilvános becsületsértésért és egy rendbeli szóbeli becsületsértésért.

Kövesssel ezen eset után *Urhegyi* Alajos tanár *Böhm* Pálról, az aradi születésű híres festőművészről írván e lap hasábjain, cikkében elmondta, hogy a művésztől egy képet kapott. *Visontay* Kálmán, nem tudni, mi indokból, egy társaságban azt állította, hogy *Urhegyi* valótlanul írt, s hogy a szóbanforgó kép nem is a *Böhm* műve, hanem tudatos hamisítvány. Ez a híresztelés fülébe jutott *Urhegyi* Alajosnak, aki erre szóbeli rágalmozás miatt folyamatba tette *Visontay* ellen az eljárást.

Az ügyészség meg is indította a vizsgálatot, melynek befejeztével vádiratot adott be mind a hat ügyben *Visontay* ellen. A terhelt azonban a vád ratok ellen kifogásokkal élt. Így került az időközben egyesített hat rendbeli büntetendő cselekvény az aradi királyi törvényszék vádtanácsának elbírálása alá.

A vádtanács ma foglalkozott az érdekes ügyekkel s a kifogások beható tárgyalása után meghallgatván a panaszosok képviselőjének, *Sugár* Jenő dr. nak jogi fejtegetéseit, mind a hat ügyben elutasította *Visontay* Kálmánt kifogásaival. Kimondotta egyúttal, hogy a panaszlottat mind a hat esetben vád alá helyezi.

A döntés folytán már legközelebb tárgyalásra kerülnek az érdekes pörök.

A szászhermányi választás.

(Tagányi Sándor kisebbségben.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, május 19.

A májns 8-án lefolyt szászhermányi választáson tudvalevőleg *Tagányi* Sándor dr. aradi ügyvéd, aki függetlenségi programmal lépett fel *Coppony* Vilmos szász és *Hincz* Ernő hivatalos függetlenségi jelölttel szemben, — pótválasztásba jutott a szász jelölttel. *Coppony* akkor 232, *Hincz*nek 23, *Tagányi*nak pedig 246 szavazata volt s így az aradi jelöltet csak kilenc szavazat választotta el az abszolút többségtől.

Tagányi tudvalevőleg már egy ízben tagja volt a képviselőháznak, akkoriban, amikor nőül vette *Sulkovszky* Ida hercegnőt, akitől most válik. *Tagányi*t időközli választáson, *Ortutay* Gyula halála után a jászashelyi kerület választotta meg szabadelvű párti programmal. A mandátum azonban nem sokáig volt a birtokában, mert a Házat feloszlatták. A következő választáson, *Szell* Kálmán miatt, nagy meglepetést keített, amikor egy addig ismeretlen, de a kerületből származó fiatal ember: *Szombathy* György dr. lépett föl *Tagányi*val szemben, szintén szabadelvű párti programmal. A választás *Tagányi* bukásával végződött, míg *Szombathy* a tavalyi választáson is elnyerte a jászashelyi kerület mandátumát, amelyet most *Oncu* Miklós vett el tőle.

Tagányi Sándor azóta már harmadizben próbálkozik. Kézdivásárhelyen *Polónyi* Gézával szemben lépett fel, Zilahón pedig *Lengyel* Zoltánnal szemben, de siker nélkül. A mostani választásokon pedig kétszer is kellett küzdenie a mandátumért — *ugyancsak hiába*.

Szászhermányról táviratozzák:

A választás teljes nyugalomban indult meg. Délig leszavazott

Copponpra 292

Tagányi Sándorra 158

A románok a szász községekben a szász, a magyar községekben a függetlenségi jelöltre adják szavazataikat.

Délután két órára az elnök kitűzte a zárórát, melynek leteltével kihirdette a választás eredményét. Eszerint leszavazott

Copponyra 330

Tagányira 261

tehát *Coppony* Vilmos száz nemzetiségi programmal, 69 szótöbbséggel képviselővé választott.

MULATSÁGOK.

(=) Az Erzsébetvárosi testvériség agghonvédeket segélyező asztaltársaság saját pénztári alapja javára folyó évi május hó 27 én (vasárnap) délután két zenekar közreműködése mellett majális rendez. Kezdeté délután 2 órakor.

(=) Kisleányok majálisa. Viruló apró leánykák vonultak ki ma délután cigányzene mellett a városligetbe. A Hasszinger-utcai elemi leányiskola tartott itt majális ünnepélyt. A multság pompásan sikerült. Csengő gyermek kacaj töltötte be a levegőt. A rózsás arcú leánykák vígan kergetődzve, bájos játékokkal töltötték el a délutánt. A liget az esti órákban megtelt érdeklődő közönséggel, akik között főleg a szülők voltak nagy számban képviselve. Nagy lelki gyönyörűségük teltt gyermekelk vidám gondtalan mulatozásában. Este hét órakor a leánykák, négyes sorokban, vig zeneszó mellett vonultak be a városba, ahol szerteszéledve egy pompásan eltöltött délután kellemes emlékét vitték magukkal otthonukba.

Botrány a Szabadság-téren.

(Késelő ószeres.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, május 19.

A májusi levegőnek megvan az a különös tulajdonsága, hogy az emberek megrészegednek tőle. Amint azt Heine Henrik igen találóan megírta, a halandóknak ilyenkor kiválóan nagy kedvük van az enyelgésekre. Persze, az ilyesmit mindenki a maga módja szerint intézi. Ki csókolózik, ki sóhajtozik, sőt vannak, akik az enyelgés fajtái közül egészen különös alfajokat művelnek. Ezek közé az emberek közé tartozik Schmeer Náthán is, aki foglalkozására nézve régiségkereskedő. Tudniillik régi nadrágokkal és járulékalakkal kereskedik.

Schmeer Náthánt tehát meghílette a május hangulata. Ez az eset a Szabadság-téren történt meg vele, amikor éppen Schwimmer Albert ékszerészhez sietett, hogy valami prózai üzleti írásokat kérjen el tőle. Be is ment a boltba, kérte is a kérnivalót, — Schwimmer azonban kijelentette, hogy az írások edaháza vannak a lakásán, tehát legnagyobb sajnálatára nem adhatja azokat át.

Ez a kijelentés tetemesen felizgatta Schmeer Náthánt, ami a májusi levegőre való tekintettel nem is mehet csudaszámba.

— Hát nem adja ide? — kérdezte vészjósló hangon.

— Nem adhatom!

Erre a válasza kezdetét vette a fentjelzett enyelgés. Náthán, aki láthatólag nem halad bölcs névrokona nyomdokain, nemes egyszerűséggel *bicskát húzott elő* és azzal hadonázni kezdett az ékszerész orra alatt.

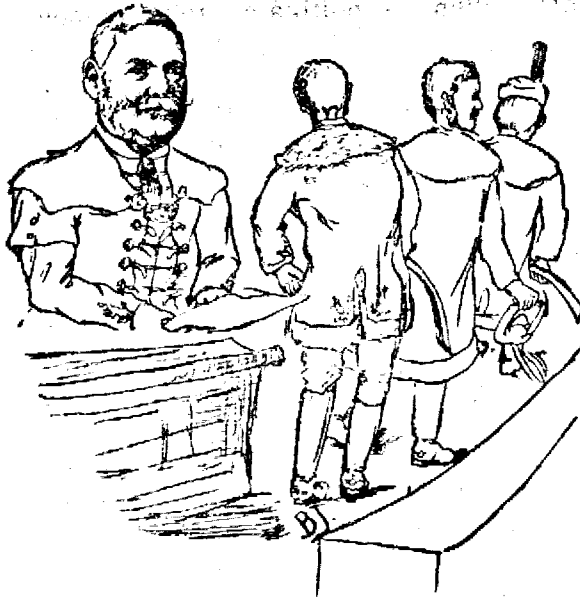
— Mit akar? — kérdezte csudálkozva Schwimmer.

— Leszuriak! Leszuriak! — válaszolta nemes gerjedelem közt a másik.

Az ékszerész látván, hogy a bicska olyan szerszám, amely esetleg még kárt is tehet az emberben, udvariasan, de határozottan távozásra szólította fel a heves férfiut. Mintán ez erősen szabadkozott, az ékszerész tuszkolni kezdte kifelé. Ebből az eszmecseréből azután csakhamar verekedés fejlődött ki, amely a boltban kezdődött és az utcán végződött. Mire azonban csinos kis népcsoport elött befejezték a lovagias affért néhány jól alkalmazott nyaklevessél, a bicska is megtette a magáét. Schwimmer több helyen vérezve hagyta el a csatateret.

A botrány zajára összegyűlt közönség nagy élvezettel szemlélte a hangulatos polémiát, amelynek valószínűleg még a bíróság előtt is lesz folytatása.

A gratulátor.

Ha van funerátor, miért ne lehetne gratulátor is a világon? A funerátor akkor jelentkezik, mikor valakinek *idvezülni* kell, a gratulátor akkor, mikor valakit *üdvözölni* kell.

Arad város gratulátora: *Kristyóry Janos*. Főispánok jönnek, főispánok mennek, de olyan főispán még nem jött és nem is ment, akinek installációján Kristyóry ki ne vágott volna egy beszédet.

És változhatnak a politika bolygói, következhetnek új korszakok, új emberek, új világok: a gratulátor csak ő marad Aradon. Mert Kristyóry azt tartja:

— Szeretném én látni azt a főispánt, a kinek az installációján dikiót nem mondok!

Az első pártértekezlet.
A koalíciót fentartják.

(A függetlenségi párt értekezlete.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, május 19

A függetlenségi párt ma délután öt órakor a Royal-szálló disztermében értekezletet tartott, amelyen a párt tagjai csaknem teljes számmal vettek részt.

Kossuth Ferenc e szavakkal foglalta el az elnöki széket:

— Nem vagyok ugyan a párt elnöke, de azért mégis bátor vagyok az elnöki helyet elfoglalni.

Az értekezlet ezután közfelkiáltással elnökké választotta *Kossuthot*, aki erre a következő beszédet mondotta:

— Szívem mélyéből köszönetet mondok, hogy újból megválasztottak. Örömmel telik el a szívem, amikor a hatalmas táborra tekintek és visszapillantok arra az időre, amidőn a hontalanságból visszatérve, a párt élére állottam. Akkor a párt még csak kevesekből állott és azok között sem volt meg a teljes egyetértés. Most sokan vannak, teljesen áthatva attól a szent kötelességtől, hogy mindnyájan közös egyetértéssel haladjunk a közös cél felé. Azt az egyébként kicsi tábort mindnyájatok buzgalma és a nemzet politikai érettsége a képviselőház többségévé tette. A nemzet ezzel csakugyan nagy politikai bölcsességének adta tanujelét, mert felismerte azt az igaz tény, hogy, ha a haza veszélyben van, a nemzet legerősebb mentsvére a függetlenségi eszme, a fellegvár, amelynek élére odatűztük azt a zászlót, amelyet apáink hordoztak előttünk. A viszontagságok megtépték ugyan, de beszeny-

nyezve nem volt a zászló sohasem és nem is lesz.

A zászló mellé állok most is, igaz, hogy már kissé megöregedve, egészségben megtörve, de odaadással és a kötelességteljesítés érzetének egész nagyságával. A megszorodott függetlenségi pártra nagy feladatok várnak, de egész más természetűek, mint amikor még kisebbségben volt. Akkor elegendő volt elveinek hirdetése, de most a lehetőség és körülmények szerint elveink megvalósításán is kell dolgoznunk. A párt megerősödött és erejét mérsékelnie kell és a többség jogaival a legnagyobb lelkiismeretességgel és körültekintéssel kell élnie.

A függetlenségi pártnak három tagja ül a kormányon, akik nem azon versenyeztek, hogy ki legyen miniszter, hanem azon, hogy ki ne legyen. És mindannyian úgy fogadták a hatalmat, mint súlyos hazafias kötelességet. A nemzet az önkényuralom örvényének szélére jutott s most végre egy nemzeti kormány áll a nemzet élén. Nem szabad azonban elfelejtelnünk, hogy a kormány koalíciós és átmeneti jellegű, tehát egyik párt sem érvényesítheti teljes mértékben elveit, hanem csak közre fog működni a kitűzött cél megvalósításán. Mi, hárman elveink teljes fentartásával vállalkoztunk a kormány átvételére, amit a király is tudomásul vett. A nemzet szavazatával megmutatta, hogy milyen irányban akar haladni és bebizonyította, hogy haladása rádját a függetlenségi párt felé kell irányítani. A mi politikai vallásunkban elmondhatjuk, hogy a függetlenségi eszme az út, az igazság, az élet. Azoknak tehát, akiket a nemzet vezéreül kijelölt, ezen az úton kell haladniuk. S ha ezt még sem tehetik meg, ami felülről jövő nyomás következménye lehet, egy percig sem maradnának meg a hatalom polcán.

Vagyok és maradok, ami voltam és más nem is lehetek, mint a függetlenségi párt bizalmának letéteményese. És ez legnagyobb címem és dicsőségem.

A beszédet óriási tapsal és éljenzéssel fogadták.

Ezután áttértek az alelnökválasztásokra és kandidáló-bizottság kijelölésére. *Kossuth Ferenc* jelentette, hogy *Apponyi Albert* gróf nem óhajt a pártban semmiféle tisztséget elfogadni, mire *Thaly Kálmánt*, *Polónyi Gézát*, *Barabás Bélát*, *Batthyány Tivadart*, *Holló Lajost* és *Wesselényi Miklós bárót* alelnököknek, *Tóth Jánost* igazgató-alelnököknek *Leszkay Gyulát* pedig gazdának választották meg.

A kandidáló bizottságba *Polónyi Gézát*, *Batthyány Tivadart*, *Tóth Jánost*, *Barabás Bélát*, *Thaly Kálmánt*, *Leszkay Gyulát*, *Kubik Bélát*, *Károlyi Istvánt*, *Bakonyi Samut*, *Sághy Gyulát*, *Hentaller Lajost*, *Mezőssy Bélát*, *Rákosi Viktort* és *Ugron Gábort* küldték ki.

Most *Kossuth Ferenc* indítványozta, modja ki a párt, hogy a pártok szövetezését továbbra is fentartják. Indokul felhozta, hogy a függetlenségi párt csak egy párt, de a szövetezés az egész nemzet, s jöhet idő amikor az egész nemzetre szükség lesz.

Az értekezlet elfogadta az indítványt, míg azt a kérdést, vajjon fentartandó-e a szövetezés különös megjelölése, közös pártértekezleten fogják eldönteni.

Kossuth véleménye szerint a szövetezés valamely organumának kell lenni,

amely azonban egészen más természeti hivatással bírna, mint a milyennel a vezérbirodság birt a nemzeti küzdelem idején. Az új organumnak az lesz a feladata, hogy fentartsa a pártok közötti egyetértést és irányítsa a pártok közös működését.

Ezután bejelentette Kossuth, hogy a király kedden trónbeszéddel megnyitja az országgyűlést és hogy a megnyitás külső jelei közül azok, amelyek eddig aggodalomra szolgáltatathattak okot, hiányozni fognak. A trónbeszéd meghallgatásánál ott lesznek a miniszterek, a függetlenségi párt is, tehát a függetlenségi párt is. De ez nem azt jelenti, hogy minden párttag ott lesz, hivatalosan azonban a pártnak ott kell lennie.

Apponyi Albert gróf Babó Mihály szavaira reflektálva kijelentette, hogy a párt elveinek terjesztésében továbbra is közre fog működni.

Este ismerkedési lakoma volt, amelyen Leszkay Gyula az új képviselőket, Károlyi István gróf pedig Kossuth Ferencet köszöntötte föl, aki erre lendületes beszédben többek között a következőket mondotta:

— A pártnak fontos feladata most kezdődik, amikor a tettek mezejére lépett. Mi bátran állunk arra a helyre, ahonnan az alkotmányt vezetni kell, mert minket az igaz hazafiság vezetett és az elvűség, melyről semmi körülmények között sem mondunk le. A helyzet bátorítón int a nemzet felé, a nemzet bizhat azokban, a kik ma sorsát vezetik. Meglehet, hogy a végcélhoz hosszú ut vezet és bár az ut fölfelé vezet és göröngyökkel, tuskékkal van tele, mi rálépünk erre az utra és férfias elszántsággal fogunk ezen az uton haladni.

Ezután még több lelkes felköszöntőt mondottak.

HIREK.

Az aradi mandátum.

Arad, május 19.

Tehát Komjáthy Béla. A sablonos citátumoktól nem irtózó cikkíró azt mondja: Habemus papam! Nincs tehát gondunk arra, hogy ki lesz a jelöltünk. Reggel még abban reménykedtünk, hogy Barabás Béla az aradi mandátumot tartja meg. Estére azonban hírül jött Kossuth Ferenc nyilatkozata, a melyből kétségtelen, hogy Barabás a főváros hetedik kerületének mandátumát tartja meg. S megtudnak e nyilatkozatból még valamit az aradiak: hogy *ők* az új képviselőválasztásra Komjáthy Bélát fogják fölléptetni.

Komjáthy Béla személye ellen alig lehetne kifogás. A függetlenségi pártnak minden időben a liberális, komolyan és józanul gondolkodó tagjai közé tartozott. Elannyira, hogy leköszönt a vezérbirodságban viselt tagságáról, ahol a nézeteit nem tudta összeegyeztetni a koalíció néppárti vezérének, Rakovszky Istvánnak nézeteivel. E miatt a koalícióból is kilépett; talán e révén lett annyira kegyvesztett, hogy a választásoknál nem jutott be; s miután szükség van rá, most utólag akarják behozni. Azok,

a kik minden áron súlyt helyeznek a kormány jóakarására, azt is kifogásolhatnák, hogy Aradnak oly képviselőt küldenek, aki az uralkodó pártok fejénél nincsen gráciában, — de Komjáthy ellen a politikája tekintetében nem eshetnék kifogás.

Annál több kifogás eshetik az aradiak szempontjából. Mert Araddal szemben méltánytalan dolog, a város politikai érettségének lebecsülése, ha felülről diktálnak jelöltet rá. S Komjáthy Béla Aradon idegen ember. Nem ismeri Arad érdekeit, céljait, törekvéseit, ha a mandátum kedvéért ismeretséget is köt velünk, alig hihető, hogy ez az alkalmi ismerkedés nagy eredményeknek lenne a forrása.

Ennek a nagy, intelligens városnak saját fiai között nem lennének olyanok, a kik méltán képviselhetnék az országgyűlésen? Eddig azt hangoztattuk, hogy Aradot két képviselőválasztó kerületre kell osztani. A mint látjuk, ez kár lenne. Hiszen, a mint a mai kormánypárt vezetősége hiszi, még egy mandátumra való emberünk sincsen!

Pedig, mi azt hisszük, akadna. A kit talán kevesebb szálak fűznének a központhoz, mint Komjáthyt, de a ki ismeri Aradnak ügyeit, s a ki már a való életben adta a jelét annak, hogy a helyi érdekekért tenni tud. Nem akarunk személyeket előtérbe tolni: de talán az illetékes köröknek se kell lámpással kutatniok, hogy olyan helyi jelöltre akadjanak, a ki az aradi mandátumra nemcsak aspirál, de arra mindenképen méltós érdemes.

Akár Komjáthy Béla, akár más: a központról küldött jelölt csak ellenszenvet kelthet és csak heves választási tusákat idézhet föl. Hagyják a jelölést egészen Arad ügyének, a mely bizonyára a maga fiai közül tud választani érdemeset, a kit a maga érdekeinek paizsával a parlamentbe küldjön.

— **A király Budapesten.** Fővárosi tudósítónk táviratozza: A király holnap este érkezik Budapestre, ahol három napig marad. Szerdán Királyhidára utazik, ahol csapatszemlélet tart, amelyen résztvesz a német vezérkari főnök, *Moltke* tábornok is. A német császár bécsi látogatása után a király ismét Budapestre jön és mintegy két hétig marad itt, mely idő alatt több udvari ebéd és egyéb ünnepségek is lesznek.

— **Személyi hír.** *Posgay* Lajos dr. tisztí fő orvos több heti kurára Karlsbadba utazott. Távollétében *Tisch* Mór dr. tb. főorvos helyettesíti.

— **Trónörökösök rangsora.** Madridból táviratozzák: A spanyol király esküvőjén nagy fejtörést okoz a fejedelmi házak képviselőinek nevezetesen a trónörökösök rangsora. Éppen ezért a ceremónia még mindig nincs megállapítva. A spanyol államminiszterium ugyanis különbséget tesz olyan trónörökösök között, akik a most trónon lévő uralkodóknak egyenes lezármazottai s olyanok között, akik mellékgázból valók és minthogy a nagyhatalmi szemponttal sem veszi tekintetbe a kormány, a trónörökösök rangsorában, *Ferenc Ferdinánd* főherceg az esküvői szertartások alkalmával a portugál, a belga és a görög trónörökösök után következnek. Az osztrák-magyar közös külügyminiszterium

említett szót emelt a madridi kormánynál, de eddig eredmény nélkül. Valószínű, hogy maga a király lesz kénytelen dönteni ebben a konfliktusban.

— **Kristóffy és Kaffka nyugdíjai.** Budapestről táviratozzák: *Kristóffy* József volt belügyminiszternek már megállapították a nyugdíját és nem kegydíjat, amint azt híresztelték. A nyugdíjba beleszámították *Kristóffy* törvényhatósági szolgálati idejét és egész nyugdíját 13920 koronában állapították meg. Hasonlóképp állapították meg *Kaffka* László volt belügyi államtitkár nyugdíját — szolgálati idejének teljes betudásával — 11700 koronában.

— **Az automobil omnibuszok ügye.** Rudas Samu budapesti vállalkozó, mint ismeretes, ismételtén meglebbezte a kereskedelemügyi miniszternek az automobil kizárólagossági jogra vonatkozó határozatát. *Kossuth* Ferenc kereskedelemügyi miniszter most újból elutasította Rudas felebbezését, kimondván, hogy kizárólagossági jogot a város csak egy bizonyos utvonala adhat. A miniszter ebbeli határozata tegnap érkezett *Institoris* Kálmán polgármesterhez, aki azt a mai tanácsülésen bemutatta. A leiratot a tanács a jövő havi közgyűlés elé terjeszti tudomásul vétel végett.

— **Véres kardpárbaj.** *Békéscsabáról* táviratozzák: *Szekely* Béla függetlenségi lapszerkesztő politikai összeszólalkozás miatt ma délelőtt párbajt vívott *Teleky* Andor joghallgatóval. A párbaj föltételei szerint a felek előbb pisztolypárbajt vívtak és miután az sebesülés nélkül folyt le, a párbajt karddal folytatták. Ebben *Teleki* a jobb hónaljtól a balszemig terjedő oly súlyos sérülést szenvedett, hogy *Teleki* már *haldoklott*, amikor a kórházba vitték.

— **Örült a katonai kórházban.** Izgalmas jelenet játszódott le ma a temesvári helyőrségi kórházban. *Puskás* János huszonegy éves, egészségügyi katona ugyanis hirtelen megőrült és a dühöngés egyszerre oly óriási erővel tört ki a szerencsétlen emberen, hogy tört-zuzott és környezetét leléssel fenyegette. Csak nagynehezen tudták megfékezni, amikor aztán hosszú ideig tartó ájulásba esett. *Puskás* csak nemrég lett beosztva az egészségügyi csapathoz. Bajtársai előtt csak tegnap heves fő- és orrfájásról panaszkodott, aminek azonban nem tulajdonítottak semmi fontosságot. A szerencsétlen katona üldözési mániában szenved. Zsolyalván lakó szüleit értesítették.

— **Vádatározat a gyilkos gróf ügyében.** *Besztercebányáról* táviratozzák: Az itteni törvényszék vádpanácsa ma foglalkozott *Neuhass* Ottó gróf bűnügyével, a kit az ügyészség azzal vádol, hogy özv. *Beniczky* Mártonnét megmérgezte. A vádirat ellen *Neyhaus* védője, *Turcsányi* Odön, a besztercebányai ügyvédi kamara elnöke kifogásokkal élt, a vádpanács azonban elvetette azokat és gyilkosság büntette miatt vád alá helyezte *Neyhaus* s egyuttal elrendelte, hogy a gróf továbbra is vizsgálati fogságban maradjon.

— **Verekedés a kávéházban.** Nem mindennapi látványosságnak voltak tanul tegnap délután a makói „*Ottikon*” kávéház vendégel. Két jómódu és ismert kereskedő kártyázott s addig heccelték egymást, míg végül *alköszörsé* került a dolog. A parázs kis verekedésben, amely természetesen gyalázó kijelentésekkel is bőven körözve volt, eleinte nagy gyönyörűsége telt a nézőközönségnek, később, azonban, mikor székekkel kezdték a tárgyalást, közbeléptek s meg-

Huzás már e hó 23. és 25-én.

Magy. kir. szab. osztályosorsjáték

Az 1906. május 23. és 25-én kezdődő

XVIII. sz. sorsjáték

I. osztályosorsjáték

huzására szóló sorsjegyek nálam már kaphatók.

Az eredeti árak a következők:

Egy 1/1	1. osztályu sorsjegy	12 kor.	— fil.
Egy 1/2	1. osztályu sorsjegy	6 kor.	— fil.
Egy 1/4	1. osztályu sorsjegy	3 kor.	— fil.
Egy 1/8	1. osztályu sorsjegy	1 kor.	50 fil.

Sorsjegyek dus számválasztékban kaphatók, — többek közt a következő számok:

47767	47771	76837	76842
1/1	1/1	2/2	2/2
25778	25800	99354	99373
4/4	4/4	4/4	4/4
11956	11975	36051	36060
8/8	8/8	8/8	8/8
50763	50773	55810	55824
8/8	8/8	8/8	8/8
92630	92636	92642	92650
8/8	8/8	8/8	8/8

Az 1903. július 15-én eszközölt huzás alkalmával az általam eladott

36051. szám tizenötezer

koronát; az 1905. április hó 15-én eszközölt huzás alkalmával az általam eladott

36053 szám ötezer

koronát, végre a f. évi február 14-én tartott huzás alkalmával az általam eladott

99354. szám tizezer

koronát nyertek. Ezekon kívül számos 2000, 1000 és 500 kor. nyeraményeket fizettem ki.

Walfisch Armin

bank- és váltó-üzlete Aradon.

Alapított 1875. évben.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

1297 Helybeli és megyei telefonszám 129.

Huzás már e hó 23. és 25-én.

Legjobb fűtő ital

MATTONI FÉLE

GLESSHÜBLER

SAVANYUVIZ

Ize tisztá, egészséges, magy. készítésű, és egész Európában ismert.

Villamos Színház
a Mikádó-kertben.

Ma este és naponta

mozgófénykép-előadások.

Műsorra kerülnek a legnagyobb szenzációt keltő képek. — A folyton változó dus programból különösen kiemelendők:

Közertolva-jok. (Legújabb felvétel.)

Tulipán-kert. (Remek színezéssel.)

A hatása. A ducy. Bábshínház. Vendég kiszolgálás Bikaviadai Barcelonából.

Elveszett szemüveg. Elcseregt nadrág. Elvarázsolt ház. Lehetetlen elválasztás.

Ezenkívül számos attrakciós kép.

Előadás és szünet között **Zeiga Mita** zenekara játszik.

Szabad bemenet! Kezdete este 9 orakor.

Izletes ételek és hamisítatlan tiszta italokról gondoskodva van. — Pontos kiszolgálás! A nagyérdemű közönség szíves párfogásáért esedezik

Kiváló tisztelettel!

Szűsz Mór,
vendéglős.

AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE
HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYÁNAK

hivatalos rovat.

A kör helyeszközlő-osztályának helyisége
SZABADSÁGTÉR 7. I. EMELET.

Hivatalos órák:

Dél előtt 9—1 óráig, vasárnap és ünnepnap d. u. 4—5 óráig. — Tagok a vidékről, min: helybeliek, naponta fölvetetnek.

Telefon 294. sz.

Telefon 294. sz.

Az állasközvetítés teljesen ingyenes. A kör tagjai előnyös részesülnek. Levélbeli felvilágosítást csak válaszbélyeg küldése mellett ad a helyeszközlő-osztály.

Kimutatás: 1906. május 19-én.

ÜRESEDÉSBEN LÉVO ÁLLASOK:

Aradi sipőüzlet részére segédet. Vidéki fűszer és vegyeskereskedés részére a magyar, német és román nyelvben jártas első segéd kórestetik.

Diszponens a liszt, bor és pálinka szakmából, perfekt magyar-német levelező — a szerb nyelvet is bíró — évi 60.0 kor. javadalalmazással keresetik.

Helybeli nagykereskedés részére a magyar és német nyelvben jártas gép- és gyorshíró-kisasszonyt. Vidéki fűszerüzlet részére a tót nyelvet bíró szak-képzett segédet.

Aradi játék rövid- és férfi divat üzlet részére két segédet.

Vidéki fűszer és rőfös áru üzletek részére a szerb nyelvben jártas segédek.

Több vidéki rőfös és vegyesüzlet részére a német és román nyelvet értő segédek.

Vidéki rőfös-üzlet részére idősebb, a német nyelvben jártas segédet.

Vidéki fűszer és csemege üzlet részére fiatal ügyes segédet.

Vidéki vaskereskedések részére több ügyes segédek.

Vidéki rőfös- és fűszer üzletek részére több fiatal segédet.

ÁLLAST KERESOK:

Utazói vagy raktárnoki állást keres óvadékat nyújtható egyén.

Irodal teendőben jártas kisasszony szerény feltételek mellett állást keres.

A fűszer és rőfös-áru szakban minden igényeknek megfelelő segédek.

Mérlegképes könyvelő, magyar-német levelező fél napl könyvelési órát keres betöltésre.

AZ ARADI KERESKEDŐK KÖRE
HELYESZKÖZLŐ OSZTÁLYA.

Klein Sándor,
titkár.

381

Keppich Zsigmond,
elnök

DR. HECHT

városi kerületi orvos

lakik Thököly-tér 5a. sz.

Rendel: 1/28—1/29, 2—3. Telefon 536.

Főraktár Aradon: Fejér Gyulánál. 812

Kakao és csokoládé kedvelők figyelmébe:

Hoff János-féle

Kandol-Kakao

Magasabb zsírtartalma, azért igen könnyen emészthető, soha sem okoz székrekedést, mindazáltal ritka finom íze mellett kiválóan olcsó.

Valódi csakis Hoff János névvétele az oroszán-védjeggyel.

Csomagok 1/4 kgr. 90 fillér
1/2 kgr. 50

Mindenütt kapható.

Huzás
már f. évi május hó 23. és 25-én.

Tessék

a következő szerencseszámok közül választani:

4260	12692	13241	
34637	65104	53955	65117
8798	91757	91770	

1339

Ezen

Osztályosorsjegyek

kizárólag csak nálunk kaphatók és megrendelhetők.

Ára:

Egy nyolcad	Kor. 1.50
Egy negyed	Kor. 3.—
Egy fél	Kor. 6.—
Egy egész	Kor. 12.—

Aradi Ipar- és Népbank

pénzváltó üzlete Aradon, Fehér Kereszt épület.

Megyei és városi telefon sz. 100.

Osztályosorsjegyek kaphatók továbbá a következő alélárusítóinknál:

Özv. Hammerschlag Lipótné (dohánytözsde, Andrassy-tér.)
Hussler M. (dohánytözsde, Atzél Péter-n.)
Bászler Anna (dohánytözsde Weitzer János u.)

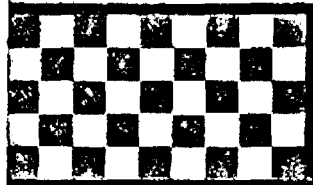

XVII. ÉVFOLYAM, 14. SZÁM,

BUDAPEST,

1908. SZERENCSE HAVÁBAN.

DÖRGE KÖZLÖNYE

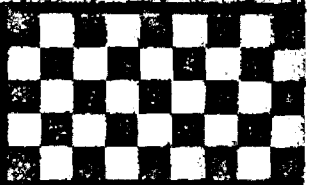

ELŐFIZETÉS:

1/2 sorjegy az I. osztályhoz	K 12.-
1/4 " " " " "	K 6.-
1/8 " " " " "	K 3.-
1/16 " " " " "	K 1.50

FELELŐS SZERKESZTŐ:
DÖRGE FRIGYES.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Budapest, V., Zoltán-utca 16.
 Kiadóigazgató:
DÖRGE FRIGYES BANKHÁZA.

A szerencse a nép ajakán!

Egész Magyarország az új magyar kir. szab. osztálysorsjáték rendkívüli nyerőesélyeiről beszél és közbeszéd tárgyát képezi az a páratlan fényes eredmény, amelyet a nátnak vásárolt sorsjegyek elérték.

Hogymilyen meglepő, szinte szenzációs eredményt működik a Dörge Bankház, misem bizonyítja jobban, minthogy eddig nem kevesebb mint

2307 nagy nyereményt fizetett ki.

Egyik főnyeremény a másik után jutott a mi fizetőseleimnek és sok közülük gondtalan éléhez és teljes gazdasági függetlenséghez jutott egy ily sorsjegy révén.

Az élet legkellemesebb meglepetései közé tartozik, ha véletlen egy főnyereménnyel érvendeztet meg és senki sem tudhatja mit rejt a jövő. A szerencse részére mindig tanácsos egy ajtócskát nyitva hagyni.

Alant készitünk néhány népszerű magyar szerencse-közmondást. Legyen bizalommal azon szerencse-közmondáshoz, mely a nevének kezdőbetűje alatt áll és rendelje azon sorsjegyszámot, melyet ugyanazon betű mutat. Ez szerencsét fog hozni Önnek!

A kiválasztott sorsjegyszámot csak egy biztosíthatjuk, ha a rendelést rögtön eszközli. A legesélyesebb késedelem nagy vagyon elmulasztását idézheti elő. A

leggyorsabb, leggyorsabb és legolcsóbb megrendelés postautalványon történik. A cím pontosan és olvashatóan irandó.

A sorsjegyek árai: egész 12.- fél 6.- negyed 3.- nyolcad 1.50 kor.

Dörge Frigyes bankháza

Kossuth Lajos-utca 4. sz. és Zoltán-utca 16. szám.

Magyarország szerencse-közmondásai!

Minden sorsjegy mögött egy főnyeremény lappang!!!

A	B	C	D
Többet ér a sok pénz, mint a sok barát.	Egy gramn szerencse fölér egy kiló arannyal.	Nincs könnyebb a talé aranyjánál.	Akiok pénze van, az az is van.
E	F	G	H
Pénz uralkodik a világon.	A szerencse kerék.	Sokáig él, ki gondtalanul él.	Aki men, az nyar.
I	J	K	L
Bátorok a világ.	Mindenkinél megvan a maga szerencse órája.	Ardig forog a sorsjegy az urnában, míg kihuzták.	Aki merészen bevág, félig nyert.
M	N	O	P
101 épít, aki szerencsében bíz.	A véletlen a szerencse kovácsa.	Gondoltság az élet gyökere.	A szerencse és megváltás egyaránt jár.
R	S	SZ	T
A szerencse vak.	Senkisért kérhető az a sorsát.	Arany könnyebben érke a vasnál.	A kívánságokai sokszor a véletlen találatát.
U	V	Z	ZS

Dörge Frigyes

bankháza, a magy. kir. szab. osztálysorsjáték főelárusítója
Budapest, Kossuth Lajos-utca 4., és Zoltán-utca 16. szám.

A	41521
B	22980
C	27819
D	66405
E	65740
F	75068
H	63258
G	7112

I	68404
J	75053
K	50075
L	13399
M	65228
N	78816
O	65228
P	66431

R	37572
S	4911
Sz	11570
T	41521
U	66417
V	67053
Z	35454
Zs	75053

121

APRÓ HIRDETÉSEK.

Hirdetéseket telefonon is
gyen ad a
kiadóhivatal:
József főherceg-ut 23. szám
Telefon szám: 151.

Tudakozású kérők a hirdetés alatt levő címekre írvethetnek.

Hirdetéseket felvételnek a
kiadóhivatalban:
József főherceg-ut 23. szám.
Telefon szám: 151.

Az apró hirdetések előre fizetendők.

Kézen rovatban minden szó egyszeri beírásának ára 4 fillér, vastagabb betűvel 8 fillér. — Cselekedet kereső vagy cselekedni ajánló apró hirdetés 30 szóig 50 fillér, minden további szó 4 fillér — Hirdetési levelezőlapok 50—60 fillérért és 1 koronáért kaphatók lapunk elárultó helyein.

Kerestetik

egy 2—3 szobás lakás, fürdőszobával, esetleg kis magános ház lehetőleg a főtér közelében. Ajánlatokat a kiadóhivatal továbbítja.

Elegánsan bútorozott

utcai garcon lakás, egy szoba és előszobával József főherceg-ut 6. sz. a. H. em. kiadó. Ügyvédeknek és orvosoknak különösen alkalmas. 1259

Heiman János

mészáros és hentes, Forray-utca gróf Nádasdy palota. Ajánlja naponta a legjobb minőségben ki mért friss húsokat. Pontos kiszolgálás. — Becses pártfogást kér, Heiman János. 451

Hölgyeim!

Üzletemet a D-ák Ferenc utca 80-dik szám alól, ugyanez utcában a másik oldalán a 2-ik szám alá Vaass-szálloda mellett levő házba helyeztem. Kérem a n. é. hölgyközönség bizalmát továbbra is. Nálam készülnek divatos fűzők, mell-tartók, has szorítók, egyenes tartók. Vidékiek kérjenek mérték vételi utasítást. Tisztelettel Pilez Irma, Arad. 733

Szentbernárdi

Május elseji kölykök választásra eladók darabonként, helyt, 10 ftért előre fizetve a fuvar is. Czim a kiadóba. 1860

Házvezetőnőnek

házi kisasszonynak ajánlunk egy intelligens nő, ki a háztartás minden ágában jártassággal bír. — Megkereséseket „Sorgalom” jellege alatt a főpostára. 1888

Magyarádon

egy szép 8 kath. he'd szőlő szép kőlnával, piacberendezéssel, esetleg 250 hl. jó minőségű borral együtt eladó Bővebbet ifj. Scherer Karoly, Uj Szt. Anna. 1890

Aradon,

vagy a hegyalján egy berendezett nyári lakás kerestetik. Ajánlatok a kiadóhivatalhoz „Nyárilak” jellege alatt küldendők. 1895

Szalonnát, zsirt

és mindenféle hentes árut nagy- és kismennyiségben a napi áron ajánl Garai Károly hentes áru nagykereskedő. — Aradon, Bocskó-utca 2 sz. 1894

A Galasi hegyen,

a Fehér uton egy 3 nagy holdas termőképessé szőlő szabad kőzből eladó. Czim a kiadóban. 1896

Felső kereskedelmi iskolát

jó sikerrel végzett ker. gyakorlott levelező jó referenciákkal, 1500 kor. kezdő fizetéssel alkalmazást nyer. — Bővebbet a kiadóhivatalban. 1854

Eladó

egy teljesen új 23. száma Hoerde-féle hengerek O.v. Karton Ed. né vízi malmában Bokszege. Levelek ugyanoda intézendők. 1878

Dr. Wolfner Pál

a Socializmus története fűzve 2 kor kötve 3 kor. **INGUSZ I. ÉS FIA** könyvkereskedésben Telefon 517 235

Veszek könyvtárakat,

egyedülállóan és hangjegyeket legmagasabb áron. Korpel Izó könyv, papír- és zeneműkereskedő, könyv- és zenemű kölcsöntára, Aradon. 264

Ötvenezer darab

különböző színes férfi és női nap és esernyő 1 ft 10 kftól kezdve eladatnak Hegedűs Árminnál, Szabadság-tér 17., a 13 vértanú szoborral szemben. 1856

Jég

kapható havi bérletben naponta házhoz szállítva Petőfi-u. 7/a. Telefon 199. szám. 1128

Nagymennyiségű maculatura

és pióhpánt eladó a kiadóhivatalban.

Egy használt,

de jó karban levő bicikli megvételre kerestetik. Ajánlatok címmel és ár megjelöléssel B. G. jelleg alatt a kiadóhivatalba küldendők

Van szerencsém a nagyérdemű közönségnek tudomására adni, hogy egy

uri és női műcipészeti műhelyt

nyitottam, ahol elvállalok minden a szakmába vágó munkákat a legdiszesebb kivitelben hibás lábakra is. Ugyisintén elvállalok mindenféle javításokat. Levelező-lappal való megkeresésre a házhoz azonnal elmegyek. 1324

Kiváló műszakkal

Bodor Béla

uri és női műcipészeti

József főherceg-ut 18. szám.

Magyar kir. államvasutak igazgatóság.

82782—906. P. IV. szám.

Arverési hirdetmény.

A kézbesíthetetlen szállítmányok a vasúti üzletszabályzat 70. §-a értelmében az alább felsorolt állomások teherára raktárban d. e. 9 órákor a következő napokon fognak azonnali készpénz fizetés mellett nyilvános árverésen eladatni.

Állomás	1. é. május hó
Debrecen	21-én
Zágráb	22-én
Szabadka	22-én
Szeged	22-én
Kassa	22-én
Fiume	23-án
Ujvidék	23-án
Bécs	23-án
Kolozsvár	23-án
Szatmár-Németi	23-án

Budapest, 1906. április hó 20. án.

Az igazgatóság.

(Nyomtatás nem díjaztatik.)

Zacherlin

nagyszerű rovarirtó szer.

Csakis üvegben tessék venni!

Kapható a következő cégeknek Aradon:

Almann Edé	Daimel Lajos	Duzsek Ferenc	Fejér Gyula	Karátsonyi Antal	Pollak József	Schlesinger Béla	Vojtek és Weisz
Baumann B.	Donath Simon	Erbeszkern Béla	Gróf László	Lázár Gyula	Preisach Vilmos	Schwarz M. és Társa	Weigl Adolf és Tsa.
Belgrader K. és Tra	Dürr Gusztáv	Eles Armin	Guttmann Samu	Meer Mór és Fia	Prolich István	Schwarz János	Weisz Dávid
Braun N. A.	Dürr Kocsárd	Färber L. és Testvére	Hoffmann Irén	Nagy Farkas	Rothstein Mór	Steinzier N.	Werner Sándor
Uj-Arad: Eisele János, Theiss Miklós, Zimmer Máttyás.	Butyán: Klein Márton.	Mária-Radna: Jeszti Árpád, Felix Károly, Weiszberger Pál.	Pankota: Barna Lajos, Lengyel Sándor, Messzer Lipót és Fia	Soborsin: Róth Mór, ifj. Róth Bernát.	Uj-Szt.-Anna: Henny Károly.	Világos: Weber János, Krautler Vilmos. 1170	Zádoriak: Hemmen Ferencz.
Báttonya: Fischer Hermann, Geller Ferencz.	Csermő: Holländer Sam. és Fia.	Mezőhegyes: Auspitz Lajos, Schönberg Jakab.	Radna-Lippa: Eisele Máttyás.				
Boros-Jenő: Blau Dávid, Szrausz Ignác.	Gurahonca: Schwarz Sámuel, Weissberger Sámuel utóda.	Magy.-Pécska: Simberger Sándor, Turzsky Nándor.					
	Kis-Jenő: Messer Lipót.						

Van szerencsém tisztelettel tudatni, hogy Petőfi-
utca 9. számú házamban

**Szőnyeg porló-tisztító
és megóvó intézetet létesítettem,**

_____ a hol _____

**szőnyegeket
függönyöket
takarókat**

a nyári időnyre megőrzés végett elfogadok, — azokat

**Moly ellen megőrzöm,
tűz és betörés ellen biztosítom.**

Az árak méltányosak, a kezelés szakszerű.

Hibás perzsa és smyrna szőnyegeket a nyár folyamán kijavítottok.

Közelebbi felvilágosítást ad

DOMÁN SÁNDOR

Szőnyegáruháza.

ARAD, Szabadság-tér 2. sz.